

Odločitve II. zasedanja AVNOJ-a v Ljubljani 29. XI. 1943 so bile zasnovane na realni osnovi
Ponoči je bilo v okrašeni dvorani zgodovinsko zasedanje

Priporočila, ki jih je sprejel ObO SZDL, se zavzemajo za hitro reševanje šolske problematike — Pospešiti izvajanja šolske reforme

Šolskim problemom naše komune je občinski odbor SZDL posvetil posebno razširjeno sejo, ki je bila 11. novembra 1961. V obširni razpravi so udeleženci dodobra obdelali vse aktualne probleme tako, da je lahko navsezadnje občinski odbor SZDL v obliki posebnih priporočil nakazal pota vseh prizadevanj, ki naj utrdijo družbeno upravljanje v šolstvu in omogočijo dosledno izvedbo šolske reforme.

Na 25 osnovnih šolah naše občine z 202 oddelki in s 5703 učenci in na gimnaziji, ki ima 14 oddelkov in 330 učencev, obstajajo seveda številni problemi materialnega in finančnega značaja. Šole se srečujejo s težavami zaradi pretesnih prostorov, primanjkuje jim opreme, učil in strokovno usposobljenega kadra: v komuni pa seveda primanjkuje tudi sredstev za investicije v šolstvu. Veliko vprašanj pa je tudi takšnih, da je njihova rešitev odvisna zgolj od boljših organizacijskih posegov, ali pa od večje prizadevnosti učnega kadra ali morda od večje aktivnosti šolskih odborov.

Naloge, ki se jih bomo morali lotiti z vso prizadevnostjo, da bomo šolstvu v naši komuni zagotovili hitrejši razvoj, so po priporočilu, ki ga je sprejel občinski odbor SZDL naslednje:

Plenum ugotavlja, da šolstvo v naši komuni z staja za razvitostjo proizvodnih sil, ki ne morejo več trpeti starih oblik dela v šolstvu. Prav zaradi tega bo treba pospešiti izvajanje šolske reforme.

Perspektivne potrebe v komuni in v gospodarskih organizacijah kažejo, da bodo morali pri poklicnem usmer-

janju, zaradi skupnih interesov nujno sodelovati: šole, komuna in podjetja. Posebno skrb pa bo v šolah posvečati tudi tehničnemu pouku, pouku kemije, fizike itd. Svet za šolstvo naj bi zaradi prilagajanja učnih programov potrebam komune določil predmete od VI. do VIII. razreda in na sedanjih teoretičnih zasnovah upeljal praktični pouk. Uvedene dodatne ure se v večini primerov uporabljajo za poučevanje drugih predmetov. Na nižje organiziranih šolah ima že sedaj 25% učencev kombiniran pouk. Učni načrti teh šol niso vsklajeni. V veljavi so različne kombinacije razredov in tudi ni enotnega sistema dela. Rešitev je v vsklajevanju učnih načrtov z načrti osemletk, na katere se učenci prešolajo. Povezovanje osemletke z nižje organiziranimi šolami, mora prav zaradi tega steči hitreje. Ta povezava obeta boljše rezultate tako v pedagoškem, kakor tudi v materialnem pogledu. Končna rešitev problema pa je v tem, da se bodo v perspektivi vse nižje organizirane šole vključile v redni osemletni izobraževalni proces (gre za ukinitvev nižje organiziranih šol, kjer ni pogojev za njihov obstoj in za to, da prenehajo s kombiniranim načinom pouka). Pospešiti pa bo seveda treba tudi reformo gimnazijskega šolanja. Šola bo lahko izpolnila svoje naloge, ki jih zahteva današnja družba, le z zadostnim številom dobrega strokovnega kadra, ki bo moral biti tudi moralno-politično kos zaupanim nalogam.

Zavedajoč se tega, bo treba razširiti namensko štipendiranje prosvetnega kadra. Izboljšati bo tudi dopolnilno

izobraževanje obstoječega kadra, uvesti bolj spodbuden način nagrajevanja in vlagati več sredstev za reševanje stanovanjskih problemov prosvetnega kadra. Tudi kadrovske službi bo treba dati boljšo osnovo.

Plenum poudarja, da je uspešna reforma šolstva odvisna od prizadevanja vseh organov, ki jim je družba zaupala skrb za napredek šolstva. Najpomembnejšo vlogo imajo pri tem šolski odbori. Njih je potrebno stalno usposabljanje za usmerjanje vsega življenja in dela na šoli; pri tem naj jim pomagajo zlasti organizacije SZDL, organi ljudskega odbora in druge družbene organizacije, katerih delo naj se še bolj koordinira. Treba je upoštevati, da je tudi pionirska organizacija in njena dejavnost del vzgojno-izobraževalnega procesa na šoli. Prav zato bo v prihodnje skrbno razvijati svobodne aktivnosti pionirskih in pa razrednih skupnosti. Pretežna večina naših šol ima dokaj slabe prostore, opremo in učila. Sredstev za funkcionalne izdatke je še vedno premalo — zlasti letos, kar seveda slabo vpliva na uspešno delo.

Dosedanja obsežna investicijska vlaganja v gradnje in opremo šol je nadaljevati, saj se je le tako moč izogniti pouku v treh izmenah in le tako bo mogoče prostore in opremo prilagoditi osnovnim zahtevam sodobnega pouka. Tak pouk zahteva povečanje sredstev za osnovno dejavnost.

Glede na nakazane potrebe bo morala komuna izkoristiti vse možnosti za povečanje sredstev. Zainteresirati bo morala tudi gospodarske organizacije, ki naj bi vlagala svoja sredstva tudi v osnovno šolstvo, ki je del splošnega družbenega standarda.

Razširjeni plenum Občinskega odbora SZDL razpravlja o stanju v šolstvu

VSEM DELOVNIM LJUDEM NASE KOMUNE ČESTITAJO
OB DNEVU REPUBLIKE 29. NOVEMBRU IN JIM HKRATI
ZELE SE VELIKO DELOVNIH ZMAG OBČINSKI LJUDSKI
ODBOR, OBČINSKI ODBOR SZDL, OBČINSKI KOMITET
ZKS, OBČINSKI SINDIKALNI SVET, OBČINSKI
KOMITE LMS LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK.

Nekaj ugotovitev ob izdelavi pravilnikov o delitvi dohodka

Gre za solidno izdelavo pravilnikov

Takoj potem, ko smo v gospodarskih organizacijah storili prve korake glede decentralizacije delavskega samoupravljanja ter izvolili obratne delavske svete, oziroma svete ekonomskih enot, smo istočasno prehajali na povsem drugačen način poslovanja, od katerega lahko upravičeno pričakujemo uspehe. Prvi pozitivni znaki so nam že znani, zato se sedaj želimo dotakniti vprašanja, ki je v tem obdobju zelo pomembno za naše delovne kolektive.

Gre za solidno izdelavo pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov. Omenjene pravilnike naj bi gospodarske organizacije po zakonu izdelale do konca leta 1961. Pa poglejmo, kako daleč so gospodarske organizacije prišle doslej.

Na splošno ugotavljamo, da se predstavniki gospodarskih organizacij zavedajo pomembnosti tega dela in da bodo v glavnem roku zadostili in tako lahko nagrajevali po novih pravilnikih od 1. I. 1962. Toda tu ne gre za rok, ki ga je določil zakon. Gre za nekaj več. Znano je, da so imeli predstavniki ObLO, oziroma družbeno-političnih organizacij že nešteto razgovorov o izdelavi navedenih pravilnikov. Na teh posvetovanjih so tudi določili roke, ki bi ustrezali, da bi organi pri občini lahko povedali o tem ali onem pravilniku svoje mnenje, oziroma nudili konkretno pomoč tam, kjer bi to bilo potrebno, preden bi prešli na praktično delitev. Predvsem ima to pravico Zbor proizvajalcev pri občini, nič manj pa niso na tem zainteresirane družbeno-politične organizacije. Moramo reči, da sklepe omenjenih razgovorov in posvetovanj upošteva le nekaj gospodarskih organizacij, predvsem večjih.

Tako mora na območju naše občine izdelati pravilnike o delitvi dohodka 89 gospodarskih organizacij; od tega 13 industrijskih, 25 obrtnih, 5 gradbenih, 3 komunalne, 3 trgovske, 6 kmetijskih ter 43 gostišč in bifejev.

Iz podatkov ankete, ki jo je poleg ostalega tudi glede tega poslal gospodarskim organizacijam naš občinski sindikalni svet, je videti, da je od 41 gospodarskih organizacij do 10. t. m. izdelalo in sprejelo pravilnik o delitvi čistega dohodka le 8 podjetij, 13 podjetij ga ima v razpravi, 18 pripravlja osnutke, 2 pa še sploh nista pričeli z delom.

Pravilnik o delitvi osebnega dohodka je do 10. t. m. izdelalo in sprejelo 10 gospodarskih organizacij, v raz-

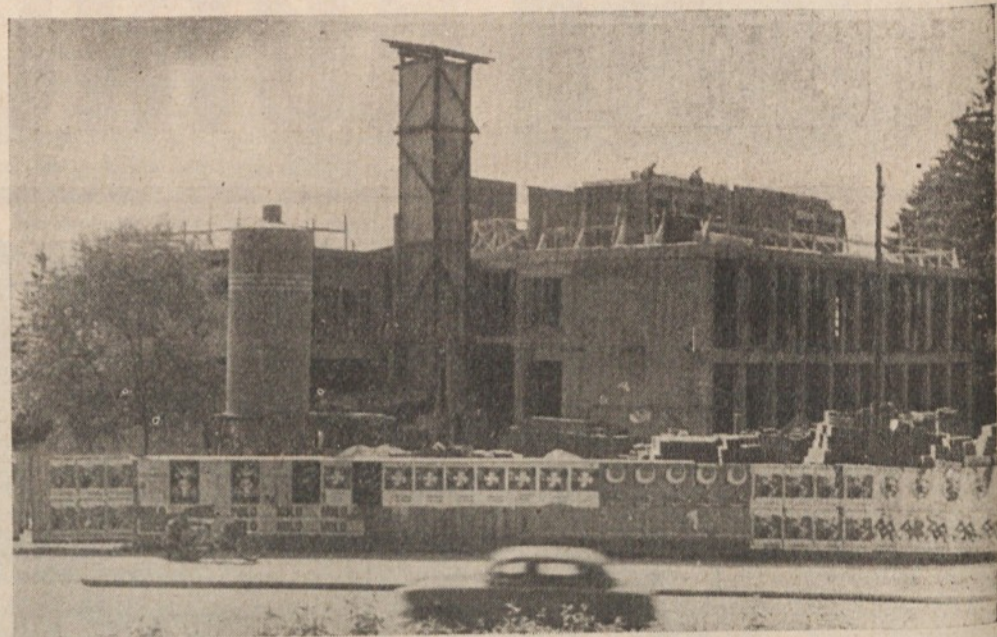
pravi je 10 pravilnikov, v izdelavi osnutkov pa 19. Tudi tu dvoje podjetij sploh še ni pričelo z delom. Na videz stanje sicer niti ni tako kritično, če upoštevamo rok, ki ga zakon predvideva. Povsem nezadovoljivo pa je, če upoštevamo dejstvo, da bodo tisti pravilniki, ki naj bi bili končani tik pred postavljenim rokom, sprejeti na hitro roko pri delavskih svetih, ne da bi ga tudi prizadeti člani kolektiva obširneje obravnavali. Lahko pa trdimo, da so bili že do sedaj sprejeti pravilniki obravnavani, prav tako velja za tiste, ki so treautno v razpravi. Seveda to ne velja za redke izjeme, kjer so osnutke izdelale komisije ter so s predlogom odšle mimo kolektiva na sejo delavskega sveta, ki naj bi kot predstavnik kolektiva pravilnik sprejel. Opozorili bi vodstva sindikalnih podružnic, naj se takšnemu načinu povsem izognejo in vztrajajo na tem, da sleherni član kolektiva o pravilniku pove svoje mnenje.

O pravilnikih za delitev dohodka prosvetnih delavcev ne bi imeli dosti povedati, razen, da so v teku različni dogovori, posvetovanja in podobno, vendar pa doslej še nobena šola ni izdelala svojega pravilnika. Razumljivo je, da je za te tovarise to povsem nekaj novega. Zato bodo prvi koraki verjetno težavni ter jih lahko primerjamo z izdelavo dosežanih tarifnih pravilnikov v gospodarstvu, v katerih so morali precej poudariti nagrajevanje po opravljenem delu. Zelo pozitivno je vsekakor to, da prosvetni delavci sicer precej razpravljajo o nenormalnih prejemkih grede na prejemke v gospodarstvu. Ni pa opaziti posebnih težav o povišanju prejemkov, marveč so razpravo posvetili analizi delovnih mest. Tudi tu bodo morale odigrati sindikalne podružnice ob izvedeni decentralizaciji sindikalnega dela pomembno vlogo.

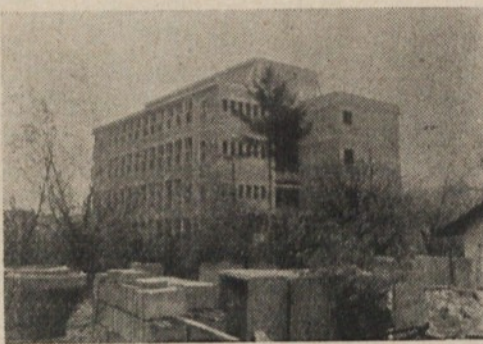
In končno — nerazumljivo se nam vendarle zdi to, da v nekaterih primerih dajejo prednost pravilniku o delitvi osebnega dohodka, pravilnik o delitvi čistega dohodka pa sestavljajo v odvisnosti prvega. To je vsekakor zelo negativno in nevarno; Lahko bi s tem ustvarili nemogoč odnos do skladov podjetja in uničili vso perspektivo za nadaljnji razvoj. Tudi proti takim težnjam se morajo sindikalne podružnice odločno boriti in jih sproti preprečevati.

Jože Mesarič

Dosedanja obsežna investicijska vlaganja v gradnje in opremo šol je treba nadaljevati

Osemletka „Oskar Kovačič“ za enkrat le pod streho

Gradnja osemletke Trnovske v predzadnji fazi

Pretežna večina naših šol ima dokaj slabe prostore, opremo in učila. Prenatranost je videti povsod

Kako so v Preserju zgradili osemletko

Poslopje bivše krajevne zadruga, v katero so vložili državljani 11 milijonov dinarjev, so sklenili adaptirati v sodobno šolo, in zdaj jim je to tudi že uspelo. Ker ni bilo mogoče pričakovati večjih sredstev od bivše občine Rudnik, so na zborih volivcev izglasovali krajevni samoprisepek v višini 3% osebnega dohodka oz. davčne osnove. Ta samoprisepek bodo plačevali državljani tri leta in tako bodo zbrali nad 6,5 milijonov dinarjev. Bivša občina Rudnik jim je dodelila okoli pet milijonov dinarjev, iz sklada za solstvo ObLO Vič-Rudnik pa so prejeli okoli 2,6 milijonov dinarjev.

Tako so torej dobili le okoli sedem milijonov osem sto tisoč dinarjev družbenih sredstev. Samoprisepek in vrednost stavbe bivše KZ pa znašata okoli 17 milijonov 800 tisoč dinarjev.

S temi sredstvi so usposobili zgradbo, ki ima pet sodobnih učilnic, od tega eno za pouk fizike, kemije in gospodinjstva in pa prostor za tehnični pouk. Tudi mlečna kuhinja, ki služi hkrati za pouk gospodinjstva bo lepo urejena. V stavbi je še zbornica, pisarna, študijska knjižnica več sanitarij in drvarnica.

Ko bodo izpopolnili šolo z nekaterimi sodobnimi učili in ko bodo v sednji stavbi uredili še telovadnico, bodo dani prav vsi pogoji za uspešno izvajanje solske reforme.

Urejuje uredniški odbor.
Odgovorni urednik Zorž Vlado.

Tiska Tiskarna šolskih delavnic tehniških šol
v Ljubljani.

Betonski hodniki, mrz in neurejenost povečujeta slab izgled notranjosti naših šol

NEKDAJ HLEVI - SEDAJ SODOBNA TOVARNA

Obisk pri Vedrogu na Lavrici — Kozmetični, parfumerijski, higiensko-gospodinjski in kemično-tehnični izdelki v 135 artiklih — Od 17 na 90 članov delovnega kolektiva

Beseda o kozmetiki. To je pač značilnost sodobne mode, ki igra zlasti med ženskim spolom pomembno vlogo. S tem seveda ni rečeno, da se moški odrekajo različnim lepotilnim in drugim pripomočkom, ki jih najdete med tisoč in tisočimi artikli v številnih drogerijah in parfumerijah naše republike, širom po Jugoslaviji in seveda tudi vsepovsod v svetu.

Pri tem se mnogokrat vname debata o kvaliteti teh ali onih domačih in uvoženih proizvodov in kar lepo dobo je prevladovalo mnenje, da so uvoženi predmeti bolj cenjeni, ker imajo pač različna zveneca imena in so skratka na ta ali oni način prišli — pač iz inozemstva. Precej časa je torej potrebovala domača industrija, da si je priborila prodor na tržišče in začela med potrošniki uveljavljati svoje proizvode enakovredne z uvoženim blagom.

Polagoma se je vendarle razbil mit o boljši kvaliteti tujih proizvodov, ker so se ljudje lahko prepričali o starem reklu, da vselej ni vse zlato, kar se sveti, in da so tudi domači proizvodi

vseh oddelkov, začnši od laboratorija pa do skladišč končnih izdelkov in do sanitarij, ki so ob kemično-tehniški dejavnosti nujni sestavni del tovarne.

Podjetje se je formiralo torej pred sedmimi leti kot proizvodno trgovsko uvozno in izvozno podjetje ter hkrati še kot podjetje za odkup zdravilnih zelišč, po zamisli tedanjega predsednika MLO Ljubljana dr. Marjana Dermastie. Glede na pomanjkanje finančnih sredstev pa se prvotna zamisel ni mogla uresničiti. Začetna pot je bila torej težka. Borba z domačo in tujo konkurenco, pomanjkanje deviznih sredstev za nabavo reprodukcijskega materiala, vse to je zaviralo uspešen razvoj. Kljub temu je tovarna že leta 1955 začela proizvajati prve izdelke — pudre in kreme „Tokalon“ ter zobno kremo in ustno vodo „Gibbs“, hkrati pa je bilo podjetje v izgradnji do novembra 1958, ko se je združilo s trgovskim podjetjem „Drogerija“ kot samostojni industrijski obrat na Lavrici. Združitev z Drogerijo je načela problem vskladitve proizvodne in trgovske dejavnosti. Pri tem je šlo za uveljavljanje možnosti, da bi lahko Vedrog svoje proizvode uvrstil na tržišče, kar prej sploh ni bilo mogoče — zanimivo, da predvsem ne v Sloveniji, v drugih republikah pa! — na drugi strani pa naj bi s tem zatrli zlasti zelo razširjeno zasebno šušmarstvo v tej stroki.

Zal odnosi med kolektivoma obeh podjetij niso bili najboljši, čeprav so se trudili, da bi jih popravili. Vedrog je imel kot samostojni industrijski obrat skupnega podjetja svoj delavski svet in predlagal mnogokrat zelo koristne napotke, a so bili pri centralnem delavskem svetu skoraj v celoti ovrženi in tako so prevladovala trenja vse do ponovne odcepitve lani, marca 1960. Zaradi tega je trpela tudi proizvodnja, da ne govorimo še o drugih skupnih dejavnostih, ki se nikakor niso mogle razviti. Priznati je treba, da je bilo v resnici najpametneje, ko se je Vedrog znova osamosvojil, saj je kolektiv za tem mnogo bolj prijel za delo in tako so uspehi ter napredek dokaj vidni.

garderoba in umivalnice s prhami

GRADNJA Z LASTNIMI SREDSTVI

Z namenom urediti sodoben industrijski obrat je podjetje leta 1955 prevzelo v upravljanje bivšo železniško ekonomijo, kjer so bili v sedanjih prostorih svinjski hlevi. Postopoma so

adaptirali posamezne delovne prostore in gledali zlasti na to, da bi bili zares higiensko urejeni. Če kdo stopi danes v te prostore, si sploh ne more predstavljati, kaj je bilo prej v njih. Svetli oddelki s potrebno ventilacijo, hodniki

in laboratorij tlakovani s terazzom, kotli za kuhanje različnih proizvodov — ki so bili, razen onega za kuhanje kreme Gibbs, vsi izdelani po zamisli domačih strokovnjakov. Povedati pa je treba, da so vse to uredili z lastnimi sredstvi, čeprav z dosedanjim ureditvijo še niso povsem zadovoljni. V načrtu imajo namreč še nadaljnjo razširitev tovarne, ker jim primanjkujejo obratni prostori in zlasti skladišča, da ne govorimo o razširitvi laboratorija, ki bo bržkone že v bližnji prihodnosti nujna potreba.

IZOBRAZBA DOMA IN V SOLAH

V prvih začetkih je kolektiv podjetja štel le borih 17 članov, sedaj pa se je razširil že na 90. Med vsemi — skupaj z delavci in uslužbenci — je kar 65 žensk. Skoraj vse so bile povsem nekvalificirane za to stroko, približno v času enega leta pa so se že toliko priučile, da so z raznimi predavanji in praktičnim prikazom dela s strani domačih strokovnjakov v podjetju postale vse polkvalificirane. V podjetjih te stroke namreč sploh ne more biti nekvalificiranih delavcev (razen skladiščnih in transportnih). Zato vsak novi delavec opravi na delovnem mestu določen staž, opravi nato interni tečaj — ti so vsakoletni — in postane po opravljenem izpitu polkvalificiran. Podjetje pa ima težnjo še naprej izobraziti do sedaj priučeni kader. Poslati jih namerava v nadaljnje strokovno izpopolnjevanje, v korist napredka podjetja in tudi njih samih. Razen tega je strokovni kader sestavljen iz treh ljudi s fakultetno ter treh s srednje tehnično izobrazbo, medtem ko štipendirajo še dva študenta na fakulteti in dva na tehnični srednji šoli. Torej vsestranska izobrazba vsega kolektiva, ki bo prav gotovo pokazala tudi v proizvodnji nadaljnje vidne uspehe.

TEŽNJA ZA NOVIMI ARTIKLI

Produktivni predmet poslovanja podjetja Vedrog je industrija parfumerijskih, kozmetičnih, drogerijskih, higiensko-gospodinjskih in kemično-tehničnih izdelkov. Odveč bi bilo naštevati vse artikole, povemo pa naj, da jih doslej izdelujejo 135, zanje pa uvažajo le 10% reprodukcijskih surovin, medtem ko pridobijo vse ostalo iz domačih tovarn. Trg sam narekuje potrebo po izdelkih in zato so delno že formirali oddelke za raziskavo potreb po uvedbi novih artiklov, ki jih imajo v načrtu precej. Dejavnost nameravajo razširiti tudi na tehnične artikole, ne glede na to, ali jih izdelujejo konku-

renčna podjetja. Težave pa so predvsem v pomanjkanju obratnih sredstev, ki prav tako zavirajo nabavo surovin iz uvoza.

Kljub vsemu pa so možnosti za uveljavljanje Vedroga na tržišču precejšnje, ker so njegovi artikli cenejši kot pri drugih podjetjih in konec koncev Vedrog sploh ni povišal cen svojim artiklom, kot so to storile ostale tovarne.

PROCES DELA IN DELOVNI POGOJI

Zanimali smo se seveda, kako poteka proizvodnja, kakšen je proces dela in kakšni so delovni pogoji. Delovni proces je že skoraj ves na tekočem traku, tehnološki proces pa je stalno podvržen študiju, zato se vedno bolj razvija, izboljšuje ter izpopolnjuje. Posamezne spojine najprej v laboratoriju po določenih receptih skuhamo — vse seveda pod določenim pritiskom in ob določeni temperaturi — nato pa polizdelke v vsakem oddelku posebej dovršijo. Pri delu je treba precej natančnosti in previdnosti, ker gre za pravilne spojine, njihovo kakovost in ne navsezadnje tudi za zunanji videz. V nekaterih oddelkih smo videli, da so bile delavke čez obraz zavarovane, zakaj posamezne kemikalije in tudi pol-

izdelki vsebujejo nezdružive, strupene in celo smrdljive pline. Od laboratorija dalje so vsi proizvodi podvrženi strojni in ročni obdelavi. Med strojno delo sodi polnjenje in zapiranje tub, stiskanje pudrov in varjenje polivinilastih črev s šamponom, med ročno delo pa zlasti embalaranje.

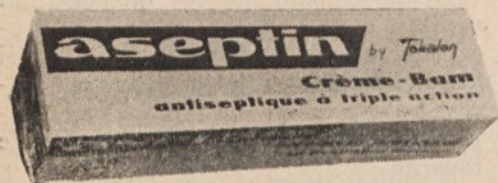
Delo v podjetju je v 92% normirano, česar pri ostalih podjetjih te stroke nimajo. S tem je Vedrog vsaj za 30% pred ostalimi podjetji. Seveda pa ne igra glavne vloge normiranje, zakaj kolektiv se nujno trudi tudi za kvaliteto, ki pač zagotavlja dobro prodajo proizvodov na tržišču. Podjetje je povezano z vsemi znanimi svetovnimi inštituti in z laboratoriji velikih tovarn, ki dajejo na razpolago vse svoje novosti, oziroma recepte za njihovo izdelavo. Tak način medsebojnega sodelovanja pa je mnogo cenejši in ugodnejši, ker so sicer licence zelo drage. Veliko koristnih napotkov pa dobivajo strokovnjaki podjetja seveda tudi iz svetovnih strokovnih revij, ki jih prejemajo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

PRED SEDMIMI LETI...

Direktor tov. Franc Kramar-Simer in predsednica delavskega sveta podjetja tov. Dragica Zupančič poznata prav dobro vse delo in življenje te tovarne, saj sta z njo zaživela od prvih začetkov, od 17. septembra 1954, in živita z njo še danes. Iz zgodovine podjetja sta, hkrati s predsednikom sindikalne organizacije tov. Ivom Gorjupom ter tehničnim vodjo dr. inž. Metodrom Pogačnikom, vedela veliko povedati; razčlenili so vse probleme in dejavnost, nato pa je sledil še ogled

Pogoji za delo sicer še niso idealni in bodo takšni šele tedaj, ko bo podjetje dokončno zgradilo še nadaljnje prostore, kot smo to že omenili. Kljub temu pa se nihče od kolektiva ne more pritožiti, ker je vse solidno urejeno. Higijensko-tehnični in požarno-varnostni ukrepi so zagotovljeni, čistoča prostorov je popolna, svetlobe in zraka je dovolj, človek pa kar obstrmi, ko stopi v tovarniške slačilnice in sanitarije.

Le-te so urejene tako, da bi se po njih lahko zgledovala marsikatera podjetja: skratka, prepričali smo se, da so delovni pogoji takšni, da proizvodnja lahko nemoteno poteka.

GIBBS, TOKALON.

VEPAD-RAPID... KAJ JE TO?

Podjetje Vedrog je zaslovelo zlasti po nekaterih izmed svojih 135 artiklov, saj se je z njimi uveljavilo na vseh tržiščih, z njihovo kvaliteto pa zasenčilo vse ostale sorodne proizvode. Prav je, da bralce seznanimo s temi artikli, oziroma, da jih nekako predstavimo. Kaj so torej Gibbs, Tokalon, Vemad-rapid, Vesonol?

GIBBS je zobna pasta, ki v Jugoslaviji glede kvalitete v resnici nima konkurence. To je ugotovil tudi Centralni higijenski zavod, saj je kontroliral ta proizvod in prišel do zaključka, da je krema povsem sterilna. Sterilna pa je zato, ker jo kuhajo, medtem ko je znano, da vse druge zobne paste niso prekuhane. Kuhajo pa jo v posebnem popolnoma nerjavem kotlu pod pritiskom 70 atmosfer, pri čemer se vsi bacili uničijo. Vrh tega ta pasta vsebuje fluor in kalcij, ki preprečujeta vnetje dlesni in možnost nadaljnjega obolenja. Posebnost te kreme je embalaža, ki je aluminijasta, pred polnjenjem pa jo še posebej sterilizirajo (umijejo s spiritom in zbrisejo z vato).

KREME TOKALON so izdelane po najsodobnejših načelih in receptih sodobne kozmetike od svetovno znane tovarne Tokalon v ZDA, ki ima svoje glavno zastopstvo v Genovi v Švici. Za dodatke vitaminov in hormonov odgovarja kemično-kozmetični inštitut v Lausani.

VEPAD-Rapid je čistilno sredstvo za obleke. Izdelan je po izumu nekega ameriškega inženirja, ki je v ta namen zbral tri sestavine: glinico (ki vsrkava), tetraklor (ki topi maščobo) in eter (ki hitro suši). Pri Vedrogu so prve tube, ki so prišle iz inozemstva, analizirali ter naredili ob njih najmanj dve sto poizkusov. Sedaj izdelujejo Vemad-rapid s povsem domačinimi surovinami in si je že utrl pot na tržišče kot najmodernejše sredstvo za čiščenje madežev. Namazati ga je treba na obleko, kjer se v kratkem času posuši in nato obleko oščetkamo. Madeži izginejo. Toda pri umetnih vlaknih je treba delati previdno. Nasploh pa je opaziti, da ljudje v zelo veliki meri uporabljajo Vemad-rapid, s čemer ob malenkostnih stroških prihranijo precej denarja zaradi čiščenja.

Na koncu še VESONOL. Le-to olje za sončenje so začeli izdelovati že leta 1955 ter se je odtlej močno uveljavilo. Po njem je sedaj veliko povpraševanje, ker je zares kvaliteten. Razen njega je poznano še olje za potemnitev kože brez sonca — MALAJA. To olje uporabljajo ljudje, ki se ne smejo izpostavljati sončnim žarkom, pa bo poleti vendarle radi imeli primerno rjavo barvo kože. Zanimiv oje povedati, da se to olje ne sme po koži

večkrat mazati, temveč je treba vsako mesto zamazati le z eno potezo. Omenimo naj še razne šampone, Vodico A in B, o vseh 135 artiklih pa v tem sestavku zares ni moč pisati.

To so pač samo nekateri najznačilnejši artikli, bržkone pa bodo novi proizvodi, ki jih imajo namen v Vedrogu še izdelovati, pri ljudeh vzbudili enako veliko pozornost.

CENE IN POTROŠNIKI

Podjetje VEDROG ima povprečen promet za zdaj mesečno 35 milijonov in tako je doseglo lani 278 milijonov, letos pa predvidevajo 372 milijonov prometa. Že leta 1959 so izdelali petletni perspektivni načrt prometa, ki naj bi ga vsako leto povečali približno za 10% in leta 1965 realizirali tako, da bi prišli na približno 600 milijonov. Seveda je promet posameznih artiklov, oziroma njihova prodaja odvisna v nekaterih primerih od letnih dob in je njihova prodaja sezonska. Tedaj je treba na trg uveljaviti več drugih artiklov, da se s tem izravna promet, če je mogoče. Zanimivo je pogledati tudi, po katerih artiklih je največ povpraševanja. V letošnjem letu so na primer prodali največ naslednjih artiklov:

Tokalon (vse proizvode), različne vrste šamponov, zobno kremo Gibbs, Vemad-rapid in kolonjske vode.

VEČ OSKARJEV ZA EMBALAŽO

Ogledali smo si tudi mnoge že embalirane proizvode. Vsi so bili lično opremljeni, tako da je oko moralo obstati na njih. Embalaža je torej odlika št. 1, ki je zagotovila Vedrogu že precej Oskarjev in ga postavlja na prvo mesto v državi. Vedrog je v marsičem dal pobudo ostalim podjetjem prav glede embalaže, ki igra brez dvoma precej pomembno vlogo v tej stroki. Je pa z embalažo večkrat tudi težava. Mnogokrat prav zaradi embalaže zastane prodaja posameznih proizvodov, ker jih ni mogoče opremiti, čeprav so bili pravočasno narejeni. Odvisnost glede embalaže od tovarn, ki jo proizvajajo, privede podjetje Vedrog večkrat v zadrego.

Vedrog si je že pred leti organiziral prodajno mrežo s štirimi trgovskimi potniki, ki v Sloveniji, BiH in Makedoniji, v Hrvatski in Srbiji prevzemajo naročila neposredno od detajlistov in skrbijo, da le-ti dobijo blago dostavljeno hitro in neposredno v trgovine. S tem se je promet podjetja že močno povečal.

Omeniti pa je treba, da si je podjetje prav v ta namen omislilo dva kombija, s katerima dostavlja svoje

proizvode neposredno trgovinam. To je v resnici najkrajša pot od proizvajalca mimo trgovine do potrošnika, vrh tega pa precej prihranijo na embalaži, poštnini in dostavnini. Čeprav se ukvarja s proizvodnjo iste stroke 26 državnih podjetij in 2000 privatnikov, je to prav dober konkurenčni podvig, saj prevažajo svoje blago že v Zagreb, Split, Beograd in še drugam, vsak dan

pa uporabljajo avtomobila vrh tega še za prevoz delavcev in uslužbencev na delo in iz dela.

NOTRANJE ŽIVLJENJE KOLEKTIVA

Podjetje ima svoje izvoljene organe samoupravljanja, ki zasledujejo vse delo v podjetju v skladu z družbenim upravljanjem. S tem pa so bili ustvarjeni zares ugodni pogoji za delo, zlasti po odcepitvi od Drogerije. Pri razdeljevanju osebnih dohodkov gledajo na vse stvari in se vsi zavedajo svoje vloge v okviru delavskega sveta. Zlasti stremijo za tem, da bi razširili tovarno in si še izboljšali delovne pogoje. V organih upravljanja je 15 članov, med njimi večina žena.

LJUBLJANSKE OPEKARNE NEKDAJ IN DANES

Glinasti griči na področju občine Vič-Rudnik so že v 18. stoletju pripomogli k proizvodnji opečnih izdelkov — Danes so na delu štirje obrati: Vič, Opeka, Brdo in Draga — Kako pride mo od gline do končnih izdelkov?

Podajmo se najprej nekoliko v zgodovino. Ta je zanimiva že zaradi tega, ker iz nje izvira proizvodnja opeke in opečnatih izdelkov v Sloveniji, zlasti pa v Ljubljani in njeni bližnji okolici. Zapiski namreč kažejo, da sega ta stroka nazaj, celo v 18. stoletje, ko so se ljudje lotevali marsikatero dejavnosti brez mehaničnih pripomočkov in so poznali le ročno delo. In vendar so že tedaj izdelovali opeko ter z njo gradili mnoga zgodovinska obzidja, ki jih arheologi sedaj zasledijo na slovenskem ozemlju.

To izdelovanje in žganje opeke pa je bilo tedaj zelo primitivno, dokler ni prišlo v prvi polovici 18. stoletja do organiziranih opekarskih obratov ter podjetij manjšega formata. Te obrate je upravljala tedaj mestna uprava, izdelali pa so v času 30 let — od leta 1736 dalje — nekaj nad 12 milijonov opečnih izdelkov, v pečeh, ki so jih kurili z drmi. Proizvodnja je bila razširjena v glavnem na področju Trnovega, dokler niso zgradili novejših opekarn leta 1799 na Brdu. Tu so že začeli poizkušati z žganjem opeke s pomočjo premoga, a so morali prenehati zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Opeko so ročno proizvajali vse do leta 1907, ko so na Viču in Brdu zgradili nove, mehanizirane obrate. V teh obratih so že imeli stroje za izdelavo opečnih izdelkov. Hoffmanove krožne peči in parne stroje za pogon, kar vse uporabljajo v izpopolnjenih obratih še danes. Zmogljivost obratov se je razumljivo povečala, med drugo svetovno vojno pa je padla, ker so bili onemogočeni pogoji za redno poslovanje. Tedaj je imela te obrate v lasti delniška družba Združene opekarnice, po osvoboditvi pa so bili z nacionalizacijo združeni v enotno podjetje „Ljubljanske opekarnice“. Le-te so najprej upravljale obrate Vič, Brdo, Opeka in Log, kasneje pa so jim priključili še pet obratov.

V MANJSEM OBSEGU

VEČJI USPEH

Izkazalo se je, da podjetje v tolikšnem obsegu ne bo donosno, niti ga ni bilo moč voditi, tako tehnično, kot po organih delavskega samoupravljanja. Zato so, po ustanovitvi delavskih svetov, leta 1950, odcepili zunanje obrate. V sklopu podjetja so ostali Vič, Brdo in Opeka, na novo pa jim je bil priključen še obrat Draga v Kosezah. V takšnem obsegu se je pokazal vid-

Sindikalna organizacija je lani razvila svoj prapor in prireja v sporazumu z ljudsko univerzo različne seminarje za delavce in uslužbence, razen tega pa sodeluje še pri strokovnem usposabljanju delavcev. V načrtu imajo ureditev počitniškega doma ob morju ter kuhinje za tople obroke, česar v sedanjih skromnih prostorih tega niso mogli narediti. V okviru sindikalne organizacije deluje tudi pevski zbor, manjkajo pa mu prostori. Prav ob Dnevu republike pa bodo na Lavrici odprli Dom SZDL. Uporabljal ga bo tudi delovni kolektiv Vedroga, ki bo tedaj proslavil 29. november in ki ob tem prazniku čestita vsem delovnim ljudem, predvsem pa bralcem našega lista.

nejši napredek. Začeli so razmišljati o obnavljanju strojev in o rekonstrukciji obratov, s povečanjem prostorov za sušenje pa so že povečali proizvodnjo od 12 na 14 milijonov opečnih izdelkov na leto. Še več! Gline so začeli kopati z bagri, kar je sprostito precej delovne sile, ki jo je bilo prav za to delo težko dobiti.

Leta 1957 so začeli z rekonstrukcijo obrata Opeka. Zgradili so zorišnico, oblikovalnico, umetno sušilnico in novo krožno tunelsko peč. Odtlej dalje so v tem obratu začeli z neprekinjeno proizvodnjo, kar je omogočila umetna sušilnica. V njej namreč sušijo izdelke s toploto, ki prihaja po posebnih ventilatorjih iz krožne peči. Zato je produkcija v obratu Opeka najhitrejša in hkrati tudi največja. V rekonstrukcijo vloženi kapital se je torej bogato in hitro obrestoval.

OD GLINE DO OPEČNIH IZDELKOV

Tako imenovani Viški grič s svojo, vsaj še 70 let neizčrpno, zalogo glin leži v neposredni bližini obratov Vič, Opeka in Brdo, tja proti Podutiku pa se raztezajo nadaljnji sloji, ki jih izkorišča obrat Draga. Tako je moč kopati glino neposredno poleg opekarn in transport materiala v resnici ne dela težav. Izkop opravljajo z bagri, ki v prvi fazi že na grobo predelajo glino in je s tem zagotovljena tudi boljša kvaliteta.

Ogledali smo si potek proizvodnje v obratu Vič in predsednik delavskega sveta ter eden od obratovodij tov. Suhadolc nam je prav zanimivo in podrobno tolmačil vso pot od surove glin do opečnih izdelkov. Povedal je, da obrata Vič in Opeka izkoristita skupaj okrog 30.000 m³ modre in rjave glin, iz katere izdelajo letno 17.000 enot. Rjava glina gre neposredno v predelovalne stroje, medtem ko mora modra glina prezimiti, šele nato je pripravljena za predelavo.

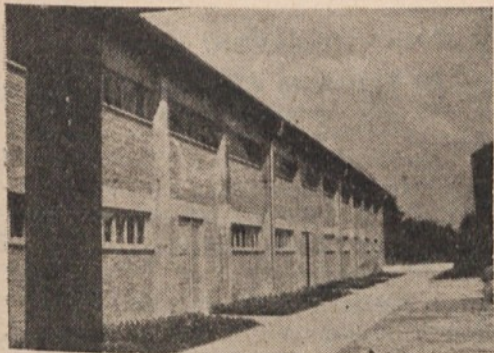
Kakšen je torej delovni proces? Rjavo glino napolnijo v skrinjasti dodajalnik, ki ima gibljivo, iz deljenih plošč sestavljeno dno — iz katerega gre skozi odprtino v kolodrob, kjer se drobi, nato pa gre v dvoosni mešalec in skozi gladke valjke v polzasto stiskalnico, od koder dobijo polne zidake. Rjava glina je namreč uporabna samo za te vrste zidakov, ker ima v sebi precej peska.

Nekoliko drugačna je pot modre glin. To napolnijo v okrogli dodajalnik, ki ima približno takšno obliko, kot stiskalnice za grozdje. Iz okroglega dodajalnika potiskajo naprave to glino v grobe in nato v fine valjke. Tu se že oblikujejo 1 do 2 mm debele plasti,

(Nadaljevanje na 5. strani)

kot nekašna pogača pa pride glina v oblikovalni stroj, v vakuum stiskalnice. V njej iztisnejo iz gline zrak in tako postane snov bolj kompaktna, kar je zlasti važno za končno kvaliteto izdelkov. Iz vakuum stiskalnice potiska polžasto kolo glino skozi ustnike — le-ti so različnih oblik, ki dajo kot kalupi končno obliko votlih izdelkov. Modra glina je namenjena namreč za izdelavo votlih izdelkov.

Polni zidaki in votli izdelki gredo nato v sušilnice. Te so naravne, kjer se sušijo izdelki 12—15 dni, ali pa

Nova krožna peč za en milijon opeke mesečno

umetne, kjer s toploto sušijo izdelke približno tri dni. Obrat Vič ima naravne, obrat Opeka pa že umetne sušilnice.

Za žganje opeke uporabljajo dve vrsti peči — Hoffmanove in krožne (tunelske). Sodobnejše so slednje in takšno ima tudi obrat Opeka. Pri Hoffmanovi peči je postopek naslednji: izdelke, pripravljene za žganje naložijo v prostor, ki ima obliko atletske tekmovalne steze. Material stoji na mestu, oženj pa kroži od celice do celice. Oženj proizvajajo s premogovim prahom in zdrobom, ki ga sipajo v peči, skozi posebne odprtine na stropu, posebni kurilni avtomati. Vsi izdelki preidejo tri faze — segrevanje, žganje in hlajenje — dokončno pa je opeka prežgana v 5 ali 6 dneh.

Podoben potsopok je tudi pri tunelskih pečeh, razlika pa je v tem, da v njih material, pripravljen za žganje, prevažajo skozi oženj avtomatsko na posebnih vozičkih, oženj pa je le na enem mestu, torej ne kroži.

Morda je ta opis nekoliko suhoparen, vendar je prav, da smo bralce seznanili s proizvodnjo, saj je konec koncev le zanimivo, kako pridemo do te vrste gradbenega materiala, po katerem je zlasti v sedanji dobi veliko povpraševanje.

NA TRG S 26 VRSTAMI PROIZVODOV

Če nanese pogovor na opeko, si pač marsikdo pod tem pojmom nehoti predstavlja zgolj zidake in strešnike. Povedati pa moramo, da v Ljubljanskih opekarnah ne izdelujejo samo teh dveh zvrsti, ampak posredujejo gradbenim podjetjem in graditeljem kar 26 vrst proizvodov, ki jih je moč uporabiti za različne namene. Naštetimo jih kar po vrsti: navadni zidaki, pečarski tlakovec, dve vrsti votlakov, zidni blok, laknjak, super votlaki štiri dimenzij, porolit plošče treh dimenzij, tri vrste stropnikov Monta, stropnik SAT nosilni, stropnik SAT polnilni, distančne plošče, zaporne plošče, dve vrsti drenažnih cevi, fazonirane drenažne cevi, stiskan strešnik M, vlečen strešnik D, slemenjak.

Torej kar pestra in zanimiva izbira, po načelu — za vsakogar nekaj, pač tisto, kar pri gradnji potrebuje.

VELIKO POVPRASEVANJE, TODA...

Proizvodnja v Ljubljanskih opekarnah je tolikšna, da lahko zadosti potrebam koristnikov ter krije potrebe v

Ljubljani, v ostalem okraju in še izven ljubljanskega okraja. Letos so na primer prodali v Ljubljani 80% v ostalem okraju 9%, izven okraja pa 11% svojih proizvodov. Najbolj gredo v prodajo bloki in polni zidaki.

Precej zanimiva je tudi struktura odjemalcev ter odstotki nakupa z njihove strani: gradbena podjetja so letos kupila 43%, ostala podjetja, ustanove in stanovanjske zadrage 8%, trgovska podjetja 1% in zasebni graditelji 48% proizvodov. Znižanje cen in ugodno vreme za zidavo je precej vplivalo na prodajo, še večji uspeh pa bi bil glede tega, če bi zasebni graditelji dobili dovoljenja za lokacije in pravočasno gradbeno dovoljenja.

Poseben problem glede prodaje pa predstavlja pogodba z Zavodom za stanovanjsko izgradnjo. Z njim so imele Ljubljanske opekarnice sklenjeno pogodbo za prodajo 95% svojih proizvodov; ker pa je Zavod prenehal z gradnjo, je realiziral komaj 2,5% nakupa in tako je ostalo precej blaga v skladiščih. Uprava podjetja zaradi obveznosti do Zavoda seveda ni mogla skleniti pogodbe z nikomer in je morala odkloniti naročila gradbenih podjetij in pa ostalim interesentom. To pa je resničen problem, ki bi ga bilo treba na kakšen način rešiti.

IN SE NOTRANJA UREDITEV PODJETJA

Ljubljanske opekarnice zaposlujejo v vseh štirih obratih povprečno 280 ljudi, od tega pol moških in pol žensk. Prevladujejo večinoma nekvalificirani delavci, razen v remontnih delavnicah, ki skrbijo za vsa tekoča popravila in za vsakoletni nujni predleg strojev.

Vse skupaj je doslej upravljal centralni delavski svet, ki pa je v zadnjem času že izvedel decentralizacijo in pa ustanovil delavske svete po posameznih obratih. Enako je bilo s sindikalno organizacijo, ki ima sedaj posamezne sindikalne odbore, za vsak obrat posebej. Vse skupaj pa vodita še naprej centralni delavski svet in sindikalni odbor, ki skrbita za krepitev notranjega življenja v kolektivu in usmerjata delo v podjetju.

Seveda so vsi organi upravljanja sprejeli sklep, da bodo ustanovili štiri ekonomske enote v posameznih obratih in uslužnostno ekonomsko enoto v upravi podjetja. Te enote bodo odločale o delitvi osebnega dohodka in raznih skladov po takšnem načelu: vsak član kolektiva bo pomagal pri odkrivanju notranjih rezerv, pri izboljšanju kvalitete in povečanju asortimenta izdelkov, šlo bo pa tudi za to, koliko in kako bodo izdelki prodani na tržišču. Vse to bo predstavljalo gibljivi del osebnih dohodkov vsakega člana kolektiva, medtem ko bo uprava podjetja nagrajevana glede na uspeh posameznih ekonomskih enot v obratih.

Ta rešitev je zelo smotrna in bo bržkone povzročila med delavci večje zanimanje za družbeno samoupravljanje podjetja. Seveda bodo morale nove ekonomske enote rešiti še vrsto problemov, ker je podjetje precej odvisno od letnih sezon in sezon gradbene dejavnosti in nastajajo glede tega razne težave.

Vse pa kaže, da so dosednji uspehi v proizvodnji in prodaji res posledica dobre zavesti vseh članov kolektiva Ljubljanskih opekarn.

ZA 29. NOVEMBER — DAN REPUBLIKE

čestitamo vsem delovnim ljudem
socialistične domovine in jim
želimo delovnih uspehov

KOLEKTIV TOVARNE „ILIRIJA“

Sekcije SZDL so razpravljale o komunalni dejavnosti in o rednem vzdrževanju cest

Ne mine prav noben zbor volivcev, da ne bi govorili o stanju naših cest v občini, predvsem pa periferijskih cest. Tu so mišljene ceste, katere sodijo pod vzdrževanje ObLO Ljubljana-Vič-Rudnik in se od časa do časa do neke mere tudi vzdržujejo, a to le sproti in še to z delovno silo, ki nima dovolj strokovnega znanja. To delo opravljajo ljudje brez pravega odnosa do objektov ter po večini tudi brez prave kontrole in strokovnih navodil. Zaradi vsega tega postajajo obstoječe makadamske ceste tako še slabše, predvsem pa tiste, ki so močno obremenjene. Priznati moramo, da se promet z dneva v dan veča in da se tudi avtomobilski promet — naj si bo to tovorni, osebni in motorni — močno usmerja prav po vseh cestah na periferiji.

Če vzamemo približne dolžine vseh cest na območju krajevnega odbora SZDL Trnovo, imamo okoli 13 km cestišč, med temi pa približno le dva kilometra asfaltiranih, medtem ko so vse ostale makadamske. Razume se, da bi morali vsa ta cestišča nujno sami vzdrževati; za to je potrebna precejšnja vsota denarja iz letnega proračuna. Zato mislim, da ni vseeno, kako in kdaj se to delo izvršuje in tudi ni vseeno, če se to delo izvršuje le zato, da je izvršeno, ne oziraje se na zavest in strokovnost ter pravilno nego cestišč. Mišljenja sem, da bi bilo le potrebno prenehati z dosedanjim prakso, predvsem pri makadamskih cestah, ter začeti z vzdrževanjem temeljiteje in z boljšo strokovnostjo. Opustiti bi bilo treba tudi to prakso, na primer, kadar nastopi vprašanje vzdrževanja cest, slišimo od merodajnih samo besedo „ni denarja“, pa je ta problem čisto tudi za daljšo dobo rešen. No in, če se sedaj vprašamo, kaj smo glede tega storili, dobimo odgovor, da so cestišča popolnoma deformirana in da je zaradi tega potrebna še enkrat večja vsota denarja, kot pa sicer. Končno pa moramo priznati tudi

to, da smo slabi gospodarji. Zaradi tega smelo trdim, da to ni pravilno, predvsem ne, če pomislimo, da so tudi ceste družbena lastnina in služijo javnemu prometu, kakor tudi našemu delovnemu človeku.

Ne smemo pozabiti tega, da so naši delovni kolektivi, gospodinjje, mladina, intelektualci in ostali državljani vložili v času od osvoboditve pa do nedavnega ogromno prostovoljnih delovnih ur za obnovitev in popravilo ceste. Prav zaradi tega nam res ni vseeno, kako se le-te sedaj vzdržujejo.

Imamo celo primer, ko so začeli popravljati pol kilometra dolgo pot v 15 letih vsega skupaj le dvakrat po 16 delovnih ur z nekaj m³ materiala.

Prav zaradi navedenega je imela sekcija za komunalne zadeve pri krajevnem odboru SZDL Trnovo že nekaj sestankov, dva celo skupaj s podobno sekcijo KO SZDL Kolesija. Na te seje so bili vabljeni tudi občinski odborniki iz teh krajev in republiški poslanec, da se skupno pogovorijo o teh problemih ter danih možnostih za izboljšanje navedenih objektov. Čas bi že bil, da se to stanje izboljša ne samo z besedo „ni denarja“, pač pa je treba resno začeti z delom ter na vsak način najti potrebna sredstva za redno vzdrževanje. O tem naj razmišljajo tudi naši občinski odborniki ter republiški in zvezni poslanec.

CT

FRANCOSKI PROSVETNI DELAVCI V POLHOVEM GRADCU

V mesecu avgustu leta 1961 je bilo v Sloveniji trideset francoskih prosvetnih delavcev, ki so se z dovoljenjem šolskega odbora in ravnateljice šole nastanili v šolski zgradbi v Polhovem Gradcu. Od tam so delali izlete po okolici. Obisk je organiziral pod firmo DIASON (mednarodni klub, ki ima malogo spoznavati svoje člane s kulturo, folkloro, običaji, navadami, zgodovino in zemljepisom vseh narodov in dežel) tov. ROGER UEBER-SCHLAG, šolski inšpektor iz Wissembourga v severni Alzaciji. Udeleženci skupine prosvetnih delavcev so bili iz raznih krajev Francije, razen dveh udeleženk, od katerih je bila ena iz Belgije, druga pa iz Švice. Zelo pestra, toda prijetna in disciplinirana družba je napravila v Polhovem Gradcu že po prvih dneh zelo ugoden vtis.

Na okoliških sprehodih (Polhograjska gora, Dvor, Praproče, kraji narodnoosvobodilnih bojev), na večernih predvajanjih domačih filmov (Dolina miru, Belokranjska folklor, Kraški jastreb), ob episkopskih predvajanjih diapozitivov in slik in na daljših izletih (obisk narodnega in šolskega muzeja v Ljubljani, obisk Postojnske jame, kovačnice v Kropi, ogled Bleda) so v tako kratkem času gosti spoznali precej lepote slovenske domovine.

Zaradi boljšega medsebojnega spoznavanja so Francozi priredili domačinom lep kulturni večer s petjem francoskih narodnih pesmi, pri čemer so sodelovali prav vsi gosti. S številnimi barvastimi diapozitivi pa so pokazali lepoto svoje domovine, morja in mest.

Ravnateljstvo šole se je trudilo, da je gostom pripravilo čim udobnejše bivanje. Turistični dom je poskrbel za dobro prehrano. Tako so francoski tovariši odnesli iz kraja, iz katerega so se kar težko poslovili, najlepše vtise, ko so nadaljevali svojo pot v Crikvenico, kjer so ostali šest dni.

Drago Vončina

KRAJEVNE SKUPNOSTI

NOVA OBLIKA DRUŽBENEGA SAMOUPRAVLJANJA

V našem komunalnem sistemu je pred občinske ljudske odbore postavljena dolžnost, da se doseže osnovni cilj družbenega sistema, to je družbena samouprava. Pri sodelovanju državljanov mora v družbeni samoupravi priti do takih dogajanj in takšnih stanj, ki bodo družbi koristni. Vprašanje, kako izboljšati sodelovanje občanov pri samoupravljanju v slehernem kraju občine, se odraža že več kot 10 let in sicer od časa, ko so pričeli delovati zbori volivcev ter vaški, oz. krajevni odbori. Z ustanovitvijo krajevnih odborov se je izboljšala zveza med ObLO in volivce, zlasti tam, kjer so ti pomožni organi aktivno opravljali svoje dolžnosti. Uspešno opravljanje nalog krajevnih odborov pri reševanju komunalnih, socialnih in drugih gospodarskih problemov pa je, poleg aktivnosti, terjalo od ObLO ali samih državljanov tudi materialna sredstva, ki pa so bila bolj ali manj nezadostna.

V združenih občinah dve tretjini manj članov v samoupravi

Na območju ObLO Ljubljana-Vič-Rudnik deluje 28 krajevnih odborov (KO), katerih število se z združitvijo nekdanjih treh občin ni zmanjšalo. Vsekakor pa se je zmanjšala možnost neposrednega sodelovanja državljanov pri opravljanju določenih javnih služb, predvsem zato, ker je območje občine obsežnejše in so se vsi komunalni problemi združili iz prejšnjih treh v en organ v novi občini. V prejšnjih treh občinah je delovalo 36 svetov s 303 člani, 57 komisij s 313 člani in 158 odbornikov obeh zborov. Sedanje število svetov in komisij je manjše, tako da deluje v 18 svetih 162 članov, v LO pa 92 odbornikov obeh zborov, medtem ko se je število članov v komisijah zmanjšalo za dve tretjini. S tem pokazateljem ni zmanjšana možnost družbene samouprave v komuni, zmanjšano je le število oseb, ki so na tem območju opravljali pravice in pa dolžnosti v ljudskem odboru, upravno izvršilnih in drugih organih. Pri tem nastane tudi vprašanje, kako odborniki, člani svetov ali komisij, kakor tudi člani KO, opravljajo dolžnosti in vzporedno s tem sodelujejo v samoupravi komune. Da bi odpravili nastajajoče negativne posledice in izboljšali sodelovanje državljanov za uresničitev načela družbene samouprave, je dobila komisija za predpise in organizacijska vprašanja ObLO predlog o ustanovitvi krajevnih skupnosti.

Krajevne skupnosti nova vez med LO in volilci

Z navedenim predlogom se je začelo resnejše obravnavanje o krajevnih organih in družbenih dobrinah, ki jih naj uporabljajo državljanji v sodelovanju za napredek in razvoj naše vasi. Interes slehernega državljanja, ne samo kmetovalca na vasi, je v tem, da se izboljša gospodarjenje in skrb za izboljšanje družbenega standarda. Tudi delavec in uslužbenec sta prav tako zainteresirana, kakšne dobrine imata v času, ko ne opravlja dela v proizvodnji, oziroma ustanovi. Od komunalnega gospodarstva ima koristi sleherni državljan, tako da ni vseeno, ali je v vasi zgrajen vodovod, javna razsvetljava, urejene ceste, vaške poti itd. Razvoj komunalnega gospodarstva pa ne more

biti le v rokah ObLO ali njegovih svetov, pač pa vsakega državljanja, ki naj sodeluje pri opravljanju nalog za izboljšanje in napredek v slehernem, pa čeprav še tako oddaljenem kraju od mestnega središča. Z uveljavitvijo tega cilja bo manj zapovedi, prepovedi in drugih ukrepov državne uprave, ki so marsikaterikrat samo formalni ali odveč. V vsakem primeru je bolj učinkovita kritika volivcev, kot pa kakršenkoli upravni akt. Zato je nujno ugotoviti še močnejšo vez med ObLO, prek organov krajevnih skupnosti, z volivci. Ta medsebojna povezanost bo močnejša v tem, da bodo volivci posameznih območij občine razpolagali s tistimi finančnimi sredstvi, ki so namenjena za izboljšanje komunalnih objektov, bodo sami odločali ter dajali predloge in nasvete za ekonomično uporabo družbenih sredstev na zborih volivcev in drugih organih.

Krajevna skupnost bi imela vse lastnosti pravne osebe

ObLO kljub prizadevanju ni v letošnjem letu nudil zadostne pomoči krajevnim odborom zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. KO bi v letošnjem letu potrebovali najmanj 56 milijonov dinarjev za najnujnejša komunalna materialna sredstva ter organiziral

brovi, Zažarju, Robu, Vnanjih Goricah, Velikih Laščah, Karlovičih itd. vodijo KO s pomočjo vodovodnih odborov gradnjo in upravljanje krajevnih vodovodov. Še nešteto je primerov, ko KO aktivno posegajo v reševanje komunalnih problemov s tem, da zbirajo materialna sredstva ter organizirajo prostovoljna dela.

Da se poveča družbeni standard in družbena samouprava v slehernem kraju na območju občine in pridobi boljša povezanost KO z drugimi činitelji, katerih skrb je napredek in razvoj vasi, naj bi se ustanovile krajevne skupnosti. Krajevna skupnost bi lahko obsegala določeno območje več KO, če imajo le-ti določene skupne interese. Ta bi imela vse lastnosti pravne osebe, podobno kakor stanovajske skupnosti na mestnem območju. Pravice in dolžnosti krajevnih skupnosti kot posebne organe ObLO bi zastopal svet krajevne skupnosti v sestavi od devet do petnajst članov.

Svet krajevne skupnosti bi bil sestavljen takole:

— določeno število članov sveta izvolijo med seboj krajevni odbori. V območjih krajevne skupnosti, kjer je sedaj le en krajevni odbor, preide ta z vsemi člani v svet krajevne skupnosti;

— primerno število članov določijo

PRISPEVEK K RAZPRAVI NA ZBORIH VOLILCEV V DECEMBRU

na dela. Od navedenega zneska naj bi ObLO prispeval polovico, medtem ko bi preostali del prispevali državljanji s prostovoljnim delom, z materialom in denarnimi sredstvi. Vsak državljan oziroma občan vidi napredek v komuni tedaj, ko se v njegovem kraju izboljšajo življenjski pogoji; torej mora biti napredek dejanski, in je odveč opravičevanje, da ni finančnih sredstev in podobno. Če bo volivec aktivno sodeloval pri nalogah, ki so skupne kraju, kjer prebiva, bo razumel, da so vsaka opravčila odveč. V nekaterih primerih občine, posebno v oddaljenejših krajih, so KO aktivno posegli v krajevne probleme, tako na primer KO na velikolaškem področju, Črnem vrhu, Horjulu, Preserju, Zelimljah itd. KO v Črnem vrhu je po svojem elektrifikacijskem odboru uspel elektrificirati vsa naselja s sredstvi krajevnega samoprispevka v skupnem znesku nad 34.000.000 din. KO v Preserju je zbil in vodil gradnjo osnovne šole. Na Do-

tiste člane, ki jih izvolijo neposredno zbori volivcev, medtem ko bi družbene organizacije, društva in šolski odbori menjali polovico članov v svetu na vsaki dve leti.

Osem krajevnih skupnosti

21 krajevnih odborov pa bo še nadalje opravljalo svoje naloge

Na območju občine Vič-Rudnik bi s posebnim ozirom na teritorialno razdelitev, običaje in določena svojstva, ki jih imajo posamezni kraji, ustanovili naslednje skupnosti:

1. Krajevna skupnost Vel. Lašče, v kateri bi delovali KO Rob, Mohorje, Karlovica, Turjak, Rašica in Vel. Lašče; ukinili bi se manjši KO in sicer Dvorska vas in Opalkovo, ki se priključita k Vel. Laščam, ter Osolnik in Purkače, ki se priključita h KO Rob.

2. Krajevna skupnost Škofljica bi obsegala območja KO Škofljica, Pijava gorica in Zelimlje.

3. Krajevna skupnost Ig bi obsegala območja sedanjih KO Ig, Tomišelj in Golo-Zapotok.

4. Krajevna skupnost Brezovica bi obsegala območje KO Brezovica, Vnanje in Notranje Gorice.

5. Krajevna skupnost Polhov gradec bi obsegala območje KO Polhov Gradec in Črni vrh.

6. Krajevna skupnost Horjul bi obsegala KO Horjul in Sentjošt-Butajnova.

7. Krajevna skupnost Dobrova bi obsegala sedanje območje KO Dobrova.

8. Krajevna skupnost Podpeč-Preserje bi obsegala območje KO Podpeč-Preserje.

Območje KO Daljna vas bi prešlo na območje KO Rudnik.

S to razdelitvijo izven mestnega predela občine bi ustanovili 8 krajevnih skupnosti, v katerih bi še naprej obstajalo 21 KO. Trditev, da bi bili KO z ustanovitvijo krajevnih skupnosti nepotrebni, je napačna, ker bodo KO še nadalje opravljali svoje naloge tako, kot doslej, ker so v vsakem kraju svojstveni problemi.

S skladi krajevnih skupnosti bodo upravljali sveti skupnosti

Za uresničevanje nalog, ki jih bo imela KS, bodo potrebna finančna sredstva, ki bi se stekala v poseben sklad. S skladom pa bi upravljali svet krajevne skupnosti (KS).

Viri sklada KS bi bili naslednji:

— redni vir dohodkov:

dotacija ObLO, ki se vsako leto določi z družbenim planom;

— posebni vir dohodkov, kot na primer najemnina od zemljišč družbene lastnine, od stavb last SLP, del zakupnine od lovišč ribiških in lov. družin, sredstva od izplačil za izkoriščanje peskopov in prodaje iz družbene lastnine, sredstva od vplačil za potrošeno vodo iz krajevnih vodovodov in pa pokopališki prispevek;

— kot dodatni vir dohodkov bi bili krajevni samoprispevek, komunalni prispevek, prispevek gospodarskih organizacij in drugih ustanov.

Ta sklad bi imel letni predračun dohodkov in izdatkov in bi bil sestavljen v smislu določb zakona o proračunih, enako kot proračunski skladi.

družbene organizacije in društva, na primer KO SZDL, LMS, TD, Gasilsko društvo in druga društva ter organizacije, ki delujejo na tamkajšnjem področju;

— določeno število izvoli izmed sebe šolski odbor najvišje organizirane osnovne šole tamkajšnjega šolskega okoliša;

— po svoji dolžnosti je član sveta krajevne skupnosti tudi odbornik občinskega zbora oz. zbora proizvajalcev iz volilnega območja, ki posega v območje krajevne skupnosti.

Delovna doba članstva v svetu krajevne skupnosti bi trajala štiri leta za

SLEDITI ČASU — PA USPEH NE BO IZOSTAL

PRED OBČINSKO KONFERENCO ZVEZE SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Posebni krajevni samopríspevek, ki se bi uvedel po zboru volivcev za določen namen, bi se moral uporabljati le za izvršitev tiste naloge, za katero je bil določen.

ObLO bi iz svoje pristojnosti prenesel v pristojno odločanje Krajevnim skupnostim dodeljevanje socialnih podpor in sredstva predvidena za olajšave pri prevozih za učence, dijake in študente, istočasno pa seveda tudi za to potrebna finančna sredstva.

Krajevne skupnosti bodo imele svoj statut

Svet KS bi obravnaval in sklepal o vseh vprašanjih, ki so lastna posameznim krajem na njegovem območju, tako na primer o komunalnih objektih, predvsem v vzdrževanju in gradnji vodovodov, javne razsvetljave, cest, poti, pokopališč, parkov, javnih nasadov in zgodovinskih spomenikov. Svet KS bi skrbel in nudil pomoč za razvoj obrtnih uslug, turizma in gostinstva, prometa, obravnaval bi vprašanja obdelave zapuščenih ledin in drugih kmetijskih zemljišč. Na področju socialnega varstva, zdravstva, šolstva, prosvete in kulture bi veliko nudil pomoč ObLO-ju in drugim ustanovam. Pristojnosti svetov KS bi podrobno določal statut ObLO. Svetu KS ne bi bili nadrejeni nikakršni oblastveni, še manj pa upravni organi, ne bi izdajali nikakršnih odločb v upravnem postopku, temveč le odločbe v določenih primerih izven upravnega postopka. Vse administrativne zadeve in finančno poslovanje v zvezi z delom sveta KS bi opravljal krajevni urad.

Pri KS bi obstajali še pomožni organi za obravnavanje v naprej določenih nalog, posebno pa poravnanji svet in odbor za socialna vprašanja ter morebitni drugi odbori, ki bi se ustanovljali za opravljanje določenih nalog, predvsem odbor za elektrifikacijo naselij, odbor za določene gradnje ipd.

Svet KS bi o predračunu sklada KS poročal zboru volivcev, prav tako tudi o zaključnem računu, katerega pa bi naknadno potrdil ObLO.

O ustanovitvi KS bodo razpravljali na območju občine Vič-Rudnik zbori volivcev, ki bodo v času od 5. do 15. decembra.

BREZOVICA

ZA 29. NOVEMBER NA BREZOVICI
TRI NOVE UČILNICE

Sola na Brezovici je bila zgrajena leta 1957 in sicer samo eno krilo in osrednja stavba. Sola je imela štiri učilnice, kar je za sedanje število otrok odločno premalo. V začetku letošnjega šolskega leta je že grozila tretja izmena, ki pa so se ji ognili na ta način, da so iz kabineta za učila uredili tesno učilnico. Lani so pričeli z gradnjo drugega trakta, ki bo pričel služiti svojemu namenu ob prazniku republike.

Sola bo s tem pridobila tri učilnice in učilnico za gospodinjski pouk. Sedanje zasilno učilnico bodo preuredili za pouk tehnične vzgoje. Do sedaj je investiranih že 22 milijonov dinarjev. Rabili bodo še nekaj sredstev za ureditev okolice in telovadnice.

S preureditvijo obstoječih dohodov bo mogoče v srednjem delu zgradbe pridobiti še prostor za manjšo telovadnico.

PIV

VRHOVCI

NA VRHOVCIH SLAVIJO...

Pomembna pridobitev za ta del naše občine je vsekakor dograditev drugega dela šole, ki je bil prvotno namenjen za vrtec. V letu 1960 so pričeli z urejanjem in tako bo šola pridobila dve lepi učilnici, učilnico za

Med tistimi, ki širijo prosveto in kulturo med naše delovne ljudi, zlasti še na izven mestnem območju, sodijo na vidno mesto naša delavsko-prosvetna in kulturno-umetniška društva. Z večjim ali manjšim uspehom, z večjo ali manjšo tradicijo opravljajo to svoje poslanstvo in imajo precejšnjo zaslugo, da so postale kulturne dobrine dostopne vsem. Film, aktualna predavanja in kvalitetne dramske uprizoritve so danes znane že povsod. Klubi, v katerih se zbirajo vsi, ki jim je do izobrazbe in razvedrila, so se že marsikje udomačili. Glasbeni ansambli raz-

Pevski zbor iz Podpeči

veseljujejo sebe in poslušalce. Televizor ni več redkost in knjižnica — skromna sicer — je že domala v vsaki vasi. Velik delež so torej prispevala prosvetna in kulturno-umetniška društva, ki so opravila s tem pomembno nalogo.

Pa je to dovolj in ali je vsepovsod tako?

O tem in še o marsičem bo te dni razpravljala konferenca Zveze Svobod in prosvetnih društev naše komune. Potegnili bo črto pod preteklim in pokazala pot naprej.

tehnično vzgojo, depoje za kurjavo in foto celico za foto krožek. Investicija 21 milijonov ne bo zadoščala ker bo treba urediti tudi okolico ter cesto k depojem za kurjavo.

Pred praznikom republike bo predsednik ObLO tov. Ivan Rome prostore izročil svojemu namenu.

IG

Te dni je na Igu vse živo — mladina in odrasli, med njimi smo videli tudi pionirje, ki kopljejo in polagajo zadnje metre vodovodnih cevi

Svečana otvoritev vodovoda na Igu bo združena z zaključno proslavo 20-letnice vstaje, ki bo 22. decembra

Marsikaj pa je jasno že sedaj. Jasno je predvsem to, da niso vsa društva zadosti prispevala k ustvarjenim dosežkom. Ponekod so se omejili le na posamezno zvrst kulturne ali prosvetne dejavnosti, recimo na film ali dramatiko ali celo samo na knjižnico. Drugod so imeli sicer lepe, vzpodbudne načrte pa jih iz teh ali drugih vzrokov niso uresničili. Klubi so ostali ponekod le prostor s televizorjem, drugod pa celo samo prazen prostor; ponekod pa so jih priredili le za ozek krog „gor-njih deset“ tistega kraja.

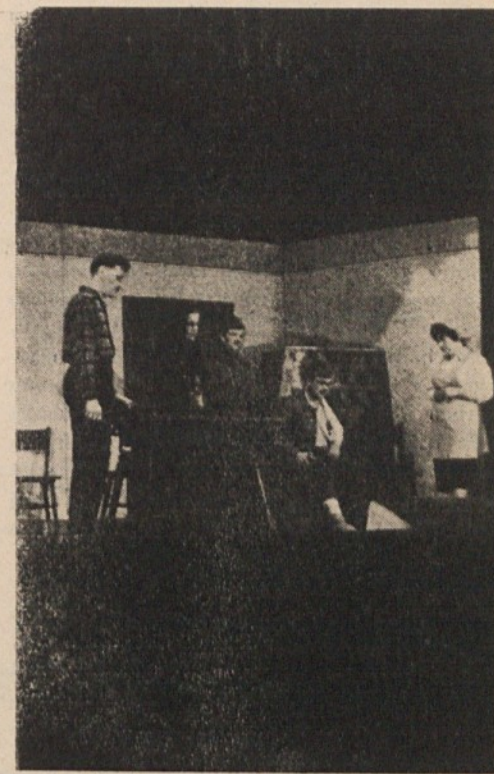
O nekaterih društvih pač ni mogoče slišati kaj drugega, kot zgolj za njihovo ime.

Jasno je torej, da še ni bilo vse storjeno in da tudi nikoli ne bo. Prosvetno in kulturno življenje se kot vsako življenje nenehno spreminja. Staro, stare oblike — ne le vsebina — odmirajo, nastaja pa novo. V tistih društvih, kjer tega niso razumeli, so dolžili občinstvo in mladino še posebej, da nočejo sodelovati; krivili so neprimerne dvorane, očitali so mestu, da je preblizu in jim odjeda sodelavce in občinstvo in tako dalje. Kjer pa so brez razburjenja in obtožb sledili času in željam svojih članov ter prebivalstva, uspeh ni izostal.

Nobenega dvoma ni, da je bolj ali manj uspešno delovanje prosvetnih in kulturno-umetniških društev odvisno, mirno lahko rečemo, v odločilni meri od subjektivnih sil. Največ je torej odvisno od ljudi, od aktivnih delavcev, od njihovih sposobnosti, od njih predanosti, požrtvovalnosti in ljubezni do poslanstva, ki so si ga sami naložili. Kjer takih ljudi ni, ali bolje, kjer jih društva niso znala ali mogla pridobiti,

tam manjka zelo važen predpogoj za uspešno delo.

In slednjič: ni prosvete in kulture brez materialnih sredstev. Teh pa je

KUD „Dobrova“ — Prizor iz Klopčičeve drame „Mati“

treba temveč, čim sodobnejše oblike uvajamo. O tem, kje dobiti ta sredstva in kolikšna naj bodo, bi morali razmišljati vsi, ki sodijo, da sta prosveta in kultura potrebni delovnemu človeku in da so naša prosvetna in kulturno-umetniška društva na splošno izpolnjevala svoje poslanstvo, da pa bi v prihodnje lahko delovala še bolje.

LAŠCE

KZ LAŠČE BO RAZVIJALA
ZLASTI ŽIVINOREJO

Na območju kmetijske zadruge Velike Lašče je okrog sto vasi oziroma zaselkov. Poglavitna panga zadruge je živinoreja. Sodelovanje s kmeti zadružniki je uspešno pri krmskih rastlinah; površina ostalih kultur, kot na primer žita pa se zaradi kolobarjenja postopoma zmanjšuje. Uspeva pasma sivorjavega goveda in se zato smatra ta okoliš kot vzrejno območje te pasme. Zadruga ima na Karloviči svoj kmetijski obrat z dvema hlevoma in 160 glavami goveje živine. Do konca leta se bo povečalo število na 200 glav. Pri hlevih gradijo stranske objekte kot je strojna lopa, gnojišče in plato za silos. Mostna tehtnica pa je že zgrajena in bo možno obračunavati delavce po prirastku živine. Kmetijska zadruga bo prihodnje leto poizkusila organizirati pašo mlade živine po hribovitem predelu Rut in Krvave peči.

Za povečanje obdelovalnih površin je v načrtu melioracija doline Karlovica-Rob-Rašica. Terenska merjenja so končana, prav tako pa tudi idejni in glavni načrt. Melioracija bo zajela približno 500 ha površin, ki so sedaj zamočvirjene in dajejo le kislo krmo. Okrog hlevov so to jesen že sejali na novih površinah.

Bliža se čas Dedka mraza

Pri občinski Zvezi prijateljev mladine je formiran poseben odbor, ki bo vodil vse priprave za praznovanje Novoletne jelke. Upravni odbor Zveze prijateljev mladine je sklenil, da bo ta odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov pionirskih odredov, društev in organizacij zbiral sredstva s pomočjo oglasov in jih nato tudi razdelil po primeren ključu vsem proslencem.

Na ta način bomo dosegli večji uspeh, podjetja pa ne bodo obravnavala prošnje posameznih šol. V programu je kolektivna obdaritev šol, pionirskih odredov, domov in udeležba na centralni proslavi na Gospodarskem razstavišču s tradicionalnim programom. S primerno vstopnino moramo zagotoviti vstop čimveč pionirjem, ki s tem praznovanjem zaključujejo tudi letošnje Jugoslovanske pionirske igre.

MODNO ČEVLJARSTVO

„ROŽNIK“

LJUBLJANA, Rožna dolina cesta V/2

čestita vsem občanom

naše komune za 29. november 1961

in jim priporoča svoje cene

izdelke v trgovinah

trgovskega podjetja „USNJE“,

Ljubljana.

Geodetski zavod LRS

vrši vse geodetske predloge v katastrske in tehnične svrhe.

Kratki roki.

Zahtevajte ponudbe!

Nekateri problemi urbanistične ureditve in stanovanjske gradnje

Za pravičen gospodarski razvoj, stanovanjsko gradnjo in komunalno ureditev občine je potreben med drugim sodoben urbanistični načrt.

Občina Ljubljana-Vič je že leta 1958 imela v glavnem izdelav urbanistični program za ožji mestni predel, to je za predel med železniško progo in Gradaščico. V preteklih letih se je občina lotila še zazidalnih načrtov za Rožno dolino, Mirje, Trnovo in Kolezijo. Tudi občine Ljubljana-Rudnik in Dobrova so se lotile urbanističnega urejanja svojih območij. Izdelan je urbanistični načrt za ureditev področja med Dolenjsko progo in cesto ter za naselje Viterca. V programu pa so načrti za ureditev pri Karlovškem mostu, za naselje Brdo, Vrhovce in Brezovico.

Vodilo pri urbanistični ureditvi posameznih območij je naslednja: V mestu naj se koncentrirajo gradnje v ožjem mestnem območju, kjer so že urejene komunalne naprave. Poseben poudarek naj se dá zazidavi površin ob Tržaški in Dolenjski cesti, ki ju je potrebno zazidati s primerno visokimi in arhitektonsko skrbno oblikovanimi gradnjami. Enodružinske hiše naj se grade le v obstoječih vrzelih in to tako, da ne bodo prejudicirale poznejše celotne ureditve posameznih krajev. Za razvoj industrije so predvideni posebni predeli na Viču — južno od ceste Ljubljana—Trst.

Poseben problem predstavlja lokacija objektov Univerze in posameznih inštitutov. Kot je znano so na posameznih nezazidalnih površinah — zlasti na Mirju po osvoboditvi zgradili nekatere inštitute in fakultete. S tem je postalo nujno tudi ostale inštitutske in fakul-

tetne stavbe locirati v neposredni bližini, da predstavljajo zaključeno celoto.

Na osnovi pravilne urbanistične politike se bo izboljšal izgled mesta, dosežena bo racionalnost gradenj in gostota naseljenosti se bo povečala.

Pri reševanju teh tako važnih problemov pa bi bilo zaželeno boljše sodelovanje občinskih organov in investorjev s prebivalci zainteresiranih področij. Za lokacije zelenih površin, za rešitev lokacij ali pa za rezervate za otroške vrtce, igrišča, servise, trgovine itd. V takih primerih mora biti mišljenje prebivalcev in stanovanjske skupnosti odločilno, saj so oni tisti, ki bodo uporabljali objekte.

Stanovanjska gradnja je bila pred ustanovitvijo stanovanjskega sklada orientirana le na individualno in nizko zadržno gradnjo. Načrtnejša gradnja stanovanj se je pričela šele v času, ko so bili izdelani posamezni urbanistični programi in parcijalni zazidalni načrti.

Ob koncu leta 1960 je bilo v občini: 1042 samskih sob, 107 garsonjer, 4512 enosobnih, 4904 dvosobnih, 1863 trosobnih in 934 štiri in več sobnih stanovanj.

V občini so torej pretežno enosobna in dvosobna stanovanja. Dokaj slaba pa je struktura stanovanjskega sklada po starosti. 36% vseh stavb je namreč zgrajenih pred letom 1918.

Od leta 1946 do danes je bilo zgrajenih 23 odstotkov obstoječih stanovanj; kar je premalo glede na povečanje prebivalstva po vojni.

V razdobju 1956—1960 so odobrili stanovanjski skladi bivših občin Ljubljana-Vič, Ljubljana-Rudnik in Dobrova pri Ljubljani

1,083.605.000 dinarjev posojil. Gospodarske organizacije so dobile 34,5% teh sredstev, politično-teritorialne enote 21,4%, zavodi 16,4%, zadruga 17%, delavci in uslužbenci 9,7% in hišni sveti 1%.

V razdobju 1961—1965 bo imel stanovanjski sklad 2,186.591.000 dinarjev dotoka. Od tega zneska pa je že angažiranih v letu 1961 395.000.000 dinarjev tako, da ostane za novogradnje 1,791.591.000 dinarjev.

Plan gradenj obeta, da bodo do konca leta 1962 dokončani trije stanovanjski bloki s 60 stanovanji, leta 1963 štirje bloki oziroma 120 stanovanj, leta 1964 trije bloki oziroma 100 stanovanj in leta 1965 trije bloki oziroma 140 stanovanj.

Tako bi zgradili v razdobju 1961—1965 s sredstvi stanovanjskega sklada 420 stanovanj za vselitev in 60 stanovanj do tretje gradbene faze.

Upravni odbor stanovanjskega sklada je pred izidom novega zakona o financiranju stanovanjske gradnje odobral posojila po programu, ki ga je vsako leto sproti odobril občinski ljudski odbor. Del sredstev je bil namenjen za gospodarske organizacije, zavode in politično teritorialne enote, del za stanovanjske zadruga in del za individualno gradnjo. Novi zakon o financiranju stanovanjske gradnje pa določa, da se posojila odobravajo samo z natečajem. Sklad je do sedaj razpisal štiri natečaje. Prvi natečaj se je nanašal na gradnjo stanovanj v stanovanjskih blokkih. Pogoji za gospodarske organizacije in politično teritorialne enote je bil najmanj 60% lastna ude-

ležba, rok vračanja najdalj 20 let in 2% obrestna mera. Za zadržnike pa 40% lastna udeležba, rok vračanja najdalj 30 let in 1% obrestna mera. Drugi natečaj za individualno gradnjo do 25.000.000 dinarjev je zahteval najmanj 60% lastno udeležbo, 2% obrestno mero in rok vračanja najdalj 25 let. S tretjim natečajem so dobile posojila gospodarske organizacije za dokončanje stanovanjskih objektov v gradnji. (Lastna udeležba najmanj 50%, najdaljši rok vračanja 25 let in 2 odstotka obrestna mera.) Četrty natečaj je dodelil sredstva članom stanovanjske zadruge „Bober“ (katero je včlanjenih največ bivših borcev). Predpisal je lastno udeležbo 40%, 1% obrestno mero in najdaljši rok vračanja 40 let. Sredstva sklada so 80% angažirana za obveznosti iz preteklega leta, v nadaljnji stanovanjski graditvi pa bodo sredstva usmerjena največ v bločno gradnjo ob Tržaški in Dolenjski cesti.

„ORGANIZATOR“, LJUBLJANA,
LANGUSOVA 8, telefon 22-042

projektira poslovanje in uvaja birotehnično mehanizacijo v gospodarskih organizacijah, zavodih in ustanovah, servisno obdeluje podatke na strojih sistema luknjanj kartic, prireja tečaje in predavanja za vzgojo kadrov v gospodarskih organizacijah ter nudi grafične in ekonomsko-propagandne usluge.

Naša komuna v ljudski revoluciji

S kapitulacijo Italije so nastale v naših narodnoosvobodilnih naporih velike spremembe. Zmaga nam Italijo septembra leta 1943, nas je postavila v pomemben položaj zmagovalca. Zmaga na bojnem polju je sicer pomenila odstranitev glavnih ovir za dosego ciljev in za svobodno uveljavitev ljudske volje, vendar pa so še številne sile stale na poti našemu zmagovitemu koncu.

Realno vrednotenje teh sil v takratnem položaju ni bilo nič kaj optimistično: Računati smo morali na:

Sovjetsko odvisnost od II. fronte na nadaljnjo gradnjo naše armade, ki si je morala zagotoviti solidno preskrbo z municijo, opremo in orožjem, na zakonite pravice begunske jugoslovanske vlade in pa na zagrizenost notranjih kvasilniških formacij.

Čas je bil, da naše politične organizacije primerno usmerijo nadaljnjo aktivnost. Prišlo je do sklica zasedanja

AVNOJ-a v Jajcu, ki je bilo takrat osvobodeno, kot so bila osvobodjena tudi druga večja in manjša mesta (Novo mesto, Črnomelj, Logatec, Vipava, Gorica in tako dalje).

Pred četico slovenskih delegatov, namenjenih v Jajce, je bila težka naloga. Res, da smo imeli veliko osvobodeno ozemlje na katerem ni bilo sovražnikov, vendar pa je bilo na tej dolgi poti tudi več pasov, ki jih je obvladoval sovražnik ali pa je križaril po terenu.

Nič manj kot cilj, da pride do deklaracij in odločitev na zasedanju, ni bila važna celotna izvedba — s potjo tja in nazaj. Čez Hrvaško in Bosno, kjer so bili ustaši, nikakor ni bilo moč v kratkem času organizirati varnega pohoda. Potovanje v Jajce se je zato za naše in za hrvaške delegate spremenilo v pravo vojaško akcijo z značilni-

Tovariš Jaka Avšič, delegat na II. zasedanju AVNOJ-a nam pripoveduje

mi potezami partizanske akcije.

Delegati so bili politično pomembni in za naš boj dragoceni ljudje. Bili so pretežno starejši in manj sposobni za fizični boj z orožjem.

Na prvo mesto smo postavili tajnost in zato je morala biti tudi dobro oborožena varovalna skupina borcev maloštevilna, a zanesljiva. Skrbeti smo morali za dobro obveščevalno službo, da smo sproti dobivali poročila o nevarnostih, ki so nam pretile. Na pohodu smo se morali izogibati presenečenju in paziti, da ne bi zašli v past. Zavedali smo se posledic, ki bi nastale, če bi se razkropili znašili pred sovražnikom v neznanem pustem krasu Like, Kapele, Bosne, Grmeča, Korduna in Zumberka ali pa v dolinah Sane, Une, Gline ali Kolpe, kjer so bile povsod posejane postojanke krvoločnih ustaških razbojnikov. Ni šlo le za usodo posameznikov, ampak bi lahko utrpelo veliko škodo celotne osvobodilne gibanje. Velik del poti smo zato hodili ponoči.

Da bi se združili s hrvaškimi delegati, ki so se zbirali v Otočcu, smo šli Slovenci iz Kočevskega Roga čez Kolpo mimo Trošmarje in Primišlje ter vzhodno od Ogulina čez Kapelo v Otočec. Med ljudmi je bil tedaj pravcati preplah zaradi ustaškega terorja in zato smo se morali oslanjati na lastno iznajdljivost. Pritajili smo se v noč, mobilizirali sredstva na lastno pest in z lastno orientacijsko sposobnostjo in zamislili smo tako premagovali posamezne odseke poti, da bi čimprej prišli v Otočec.

Hitra menjava bivališč zaradi stalnega gibanja je bila naša najboljša zaščita pred ustaši. Da bi bili še bolj gibčni, smo sem in tja natovorili prtljago na vozove, ki so jih imeli po vaseh. Tako smo brez vsake izgube v nekaj dneh prišli v Otočec. Tam so nas člani hrvaške delegacije prav priskrbeno sprejeli.

Kdor je preživel bojno tovarištvo, ve kakšne vezi nastanejo med tovariši in kako se človek dvigne v nesebičnost in požrtvovalnost. Ista ideja, za katero vsak gori, je najmočnejša sila, ki povezuje življenja v eno samo celoto.

Strnili smo se v kolono, pomnožili zaščitnico in kmalu krenili na drugo etapo naše poti čez Korenico, Udbino, mimo Lapca in Daljan v vas Srb in naprej v Livno. Imeli smo res srečo. Na vsej dolgi poti smo ostali neodkriti, čeprav smo se gibali med sovražnikovimi kolonami in postojankami. Prišlo je sicer do obstreljevanja blizu vasi Srb, vendar pa je glavnina ostala neopažena in se je umaknila. Boja si nismo želeli, saj je bila naša naloga preveč odgovorna in zahtevna.

Vse do Livna smo držali južno smer. Od tam pa je bila pot svobodna proti vzhodu — v Jajce. Tam so bile naše divizije; ozemlje je bilo popolnoma v naših rokah. Organiziran je bil tudi promet s kamioni in po ozkotirni

Prehod slovenske in hrvaške delegacije z brodom pri Ključu decembra 1943 leta

železnici. Prepeljali smo se neovirano v Jajce, kjer so se že zbirali delegati iz južnih in vzhodnih krajev. Tovariš Tito nas je v Vrhovnem štabu priskrbeno sprejel. Bili smo vsi srečni, zavedali smo se doseženih uspehov na vseh koncih naše domovine in zato smo lahko z zaupanjem gledali na prihodnji razvoj našega boja.

V Jajcu je bilo slovesno razpoloženje. Ponoči je bilo v okrašeni dvorani zgodovinsko zasedanje.

29. november — slovesno razpoloženje, ko ocenjujemo zgodovinsko pomembne sklepe: temelji novega reda, da bi ljudje v novi Jugoslaviji živeli bolje, kar je še ostalo starega, škodljivega je treba odpraviti, pripravljati smo na še večje žrtve, da bi kolo razvoja pomaknili na pot napredka...

Danes vemo, da so bile odločitve zasnovane na realni oceni in zato so bile tudi uresničene.

Po končanem delu so nas čakale nove naloge. Sovražnik je pripravljaj protiduarce. Morali smo se čimprej vrniti domov, nazaj k delu — v boj, kajti pot do popolne osvoboditve in zmage je bila še dolga in težavna.

KMETIJSKI NASVETI

Okuženo sadno drevje bo treba posekati

Območje naše občine ni izrazito sadjarsko, saj večji del površin pripada Ljubljanskemu barju, ki je za gojenje sadja neprimerno. Na letošnji kmetijski razstavi in Dobrovi in lansko leto v Vnanjih gorah, pa so obiskovalci lahko videli razstavljenih večje število vzorcev kvalitetnega, med njimi tudi kabinetnega sadja, ki bi bilo sposobno za prodajo tako na domačem, kakor tudi na inozemskem trgu. Nekateri kraji izven Ljubljanskega barja so namreč dokaj prikladni za gojenje sadnega drevja, predvsem jablan, pa tudi hrušk in češpelj. Razstavljalci sadja na omenjenih dveh razstavah, pa tudi nekateri drugi sadjarji, ki redno oskrbujejo sadno drevje, dokazujejo, da te kmetijske panoge tudi v naši občini ne kaže opustiti.

Če bi natančneje pregledali zdravstveno stanje sadnega drevja v naši občini, bi lahko ugotovili dokaj klavarno stanje. Dobri sadjarji so kaj redki, na splošno pa prevladuje mišljenje, da je sadnemu drevju treba posvetiti skrb samo pri sajenju, pozneje pa se ga lahko prepusti usodi. Seveda plodovi neškropljenega sadja niso kvalitetni. Marsikje se lahko vidi na pridelku tudi po tri bolezni hkrati na enem plodu. Vse to pa ne moti „sadjarjev“, ki sadje prekuhajo v žganje v kolikor ga zaradi slabe kvalitete ne morejo prodati na trgu. To mišljenje bi lahko tudi še v bodoče vplivalo na to, da se kvaliteta sadja ne bi popravila, če se ne bi pojavil pred leti nov škodljivec, ameriški kapar. Vse bolezni in škodljivci sadnega drevja pred pojavom ameriškega kaparja, kot na primer zavijač, cvetožer, škrlup, gniloba in drugi, so vplivali samo na kvaliteto pridelka, niso pa postavili na kocko obstoja sadnega drevja. Sele s pojavom ameriškega kaparja se je to vprašanje zaostri, saj je ameriški kapar od osvoboditve do danes uničil že preko pet milijonov sadnih dreves v naši republiki.

Tudi v naši občini je, posebno še v krajih, kjer kmetijske zadruge ne izvajajo rednih zimskih škropljenj, dokaj porazna slika. Ponekod vidimo popolnoma suha drevesa, v precej primerih pa delno suha, in zatirana, ki jih lahko reši edino še sekira.

Pri tej ugotovitvi se zastavlja predvsem dvojno vprašanje: od kod takšna moč tega drobnega škodljivca, da lahko uniči največja sadna drevesa

in zakaj ponekod takšen odpor kmetijskih proizvajalcev proti zimskemu škropljenju. Vsa moč ameriškega kaparja izvira iz njegovega hitrega razmnoževanja. Če vemo, da vsaka samica lahko odloži do 600 mladih ličink in da ima kapar pri nas letno tri pokolenja, lahko izračunamo, da se pri taki plodnosti iz ene same samice v enem letu lahko razvije nekaj sto milijonov potomstva. Ker kapar s pomočjo posebnega rilčka sesa sok iz drevesa, lahko razumemo, da napadeno drevo v kratkem času propade, saj bi nekaj sto milijonov rilčkov, sestavljenih v enega, predstavljalo večjo cev, ki nenehno vleče sok iz drevesa.

Na drugo vprašanje, zakaj se nekateri kmetijski proizvajalci te nevarnosti ne zavedajo in celo branijo združnim ekipam izvajanje zimskega škropljenja, je odgovor vsekakor težji. Verjetno je eden izmed vzrokov ta, da je ta škodljivec zelo majhen, velik komaj 1 mm, in da ga je s prostimi očmi zelo težko opaziti. Koloradskega hrošča, ki je precej velik, da ga lahko vsakdo vidi, pa se nihče ne upira zatirati.

Suho in deloma suho sadno drevje ne predstavlja za proizvajalca nikakršne ekonomske vrednosti, za vso okolico pa nenehno nevarnost in vir nove okužbe, da ne upoštevamo estetskega izgleda sadovnjakov. Ker je pa takšno stanje nevzdržno, saj se iz leta v leto zmanjšuje pridelek, je Svet za kmetijstvo pri ObLO sklenil, da bo letos na območju naše občine izvedena obvezna sanacija tega sadnega drevja. ObLO bo imenoval posebne komisije, sestavljene iz strokovnih uslužbencev KZ in drugih naprednih sadjarjev, ki bodo odkazovali sadno drevje za posek. V kolikor lastnik oz. imetnik sadnega vrta ne bo do določenega roka posekal tega drevja, bo to opravila zadružna ekipa na stroške lastnika. Akcija bo morala biti končana do 15. januarja 1962 tako, da bodo lahko pravočasno, to je pred pričetkom brstenja zadružne ekipe opravile zimsko škropljenje. Pripomniti je treba, da bodo občinski organi to akcijo nadzirali in kršilce predlagali v kaznovanje. Računati pa je, da v splošnem ne bo težav, saj se večina proizvajalcev zaveda koristnosti sanacije in zato izvajanja te akcije ne bodo zavirali.

Ing. R. M.

Gradnja stanovanj je v letih 1956 - 60 potekala na območju bivših občin Ljubljana-Vič, Ljubljana-Rudnik in Dobrova takole:

Leto	v privat. sekt.		Od skupnega števila zgrajeno		v družb. sekt.		Zgrajenih stanov.	Skupno
	štev.	m ²	štev.	m ²	štev.	m ²		
1956	126	11.902	108	10.067	—	—	18	1.142
1957	105	9.198	73	6.608	11	902	21	1.688
1958	167	14.023	92	8.330	29	2.433	46	3.260
1959	183	14.950	87	8.340	6	430	90	6.180
1960	254	18.874	104	9.720	13	1.172	137	7.982
Skupaj:	835	68.254	464	43.065	59	4.937	312	20.252

TRGOVSKO PODJETJE „HRANA“, LJUBLJANA, GERBIČEVA 7

priporoča cenjenim odjemalcem nakup specializirane blaga in gospodinjstskih potrebščin v vseh 43 bogato založenih poslovalnicah.

Istočasno priporoča nakup prave kave iz lastnih pražarn v Puherjevi 3 in Resljevi cesti 10.

Naše prisrčne čestitke vsem delovnim ljudem za praznik republike

Tesarsko podjetje

TESARSTVO

Ižanska cesta 18

DELOVNI KOLEKTIV TOBAČNE TOVARNE ČESTITA ZA PRAZNIK REPUBLIKE

Bralci sprašujejo

Bodo v prosvelno dvorano poslali stroje?

PISMO Z BARJA

Mislamo, da mi občana, ki ne bi vedel za zadružni dom na Barju in za njegovo kaj klavarno usodo. Ne bo odveč, če spomnimo, da smo se Barjani z zavestjo, da bomo nekoč imeli svoj kulturni hram, požrtvovalno lotili te gradnje (mnogo nas je takšnih, ki imamo preko tri tisoč prostovoljnih delovnih ur). V novih prostorih je Kulturno-umetniško društvo z velikim elanom začelo svoje poslanstvo. Barje se je začelo kulturno prebujati. Dramsko življenje je bilo na visoki ravni, kar dokazuje dobra izvedba slovenskih vrhunskih del: Tugomer, Hlapci itd. Tudi nove oblike družbenega dela, kot na primer klubsko življenje, so na Barju našle plodna tla. Čas pa je prišel tudi neprijetno spremembo z novim upravljalcem Zadružnega doma. KZ Barje je namreč z raznimi mahinacijami zašla v likvidacijo. Gospodarsveniki z občine so začeli razmišljati, kako bi zadružni dom bolj „ekonomsko“ izkoristili. Barjani smo bili v svoji preprosti logiki silno prizadeti, saj smo čutili, da nam hočejo vzeti sadove našega truda.

Nastopilo je zatišje, potem pa je v naše delo kot strela z jasnega, udarilo hotenje hišnega sveta, ki namerava

baje po instrukcijah z občine, onemogočiti vsako kulturno, politično in pa sportno delo. Na mah je vse naše delo izgubilo sleherno vrednost. Gredo celo tako daleč, da so na igrišče napeljali zemljo in prepovedujejo predstave. Ponovno hodijo ogledovat našo dvorano razne delegacije iz najrazličnejših tovarn. Potrpljenja Barjanov je zdaj konec in zato zahtevamo, da se takoj preneha barantati z dvorano, kajti v nasprotnem primeru bo onemogočeno sleherno delo vseh družbeno-političnih organizacij.

Ne moremo razumeti, da se ob tem, ko govorimo o skrbi za kulturno rast delovnega človeka, ko povsod, na primer na Lavrici — samo nekaj kilometrov stran — gradimo kulturne domove, najdejo forumi, ki problem barjanskega zadružnega doma gledajo le skozi dinar. Ne oporekamo nujnosti odplačevanja dolgov, popraviljanja doma itd., vendar se moramo jasno zavedati, da je bila dvorana zgrajena pred nastankom dolgov in da družbene organizacije lahko vzdržujejo vse svoje prostore, vključno tudi pripadajoči del strehe. Breme dolga torej ne sme nositi dvorana!

Družbeno-politične organizacije Barje

„Eles“

elektrogospodarska skupnost Slovenije

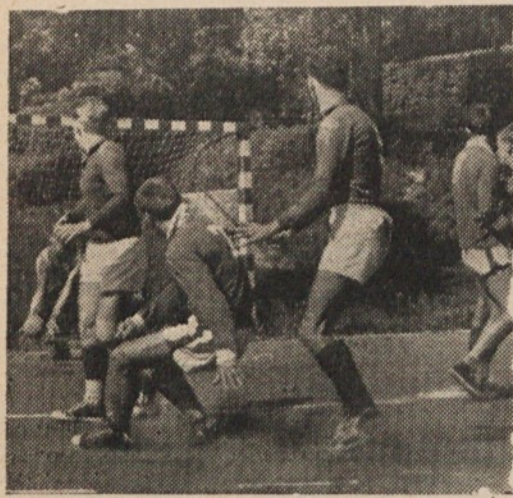
s svojimi združenimi podjetji in upravo v Ljubljani, čestita ob praznovanju Dneva republike vsem delovnim kolektivom, vsem svojim sodelavcem in odjemalcem električne energije

Od šolskega aktiva do republiškega prvaka obisk pri rokometaših Partizana-Krima

Rokometaši v republiških ligah so pred dobrima dvema tednoma zaključili svoje jesensko prvenstvo in prav v moški ligi imajo tudi športniki naše občine svojega zastopnika — moštvo Partizana-Krima, ki si je v letošnji sezoni priborilo soliden ugled z osvojitvijo naslova jesenskega prvaka. Konkurenca ni bila ravno lahka in prav zato je uspeh tembolj zadovoljiv — za rokometaše Partizana-Krima same in tudi za njihove simpatizerje.

Ob tej priložnosti smo jim namenili posvetiti nekoliko več pozornosti in naš reporter je obiskal enega najstarejših članov tega kolektiva — ki je v njem od vsega začetka kot agilen in tudi zelo uspešen igralec — tov. Rafaela Usenika. Le-ta je pripovedoval o kratki a plodni zgodovini rokometnega kolektiva Partizana-Krima tako:

„Rokomet na Rakovniku smo začeli igrati leta 1954 na tedanji gimnaziji. Sedmi in osmi razred gimnazije sta me navdušila za to športno panogo,

Borbeni in poštvovalni igralci Partizana-Krima

pobudo pa je dal tedanji profesor telesne vzgoje tov. Zorž, ki je tudi pomagal ustanoviti rokometno vrsto v okviru Partizana. Zbralo se nas je okrog 15, seveda brez trenerja, toda ob veliki organizacijski in drugačni pomoči tov. Zorža. Šolska mladina ter Partizan, predvsem pa rokometaši sami smo uredili sedanje igrišče ob gimnaziji. Število igralcev in igralke je naraslo do sedaj na 45 ter imamo dve moški in eno žensko ekipo. Jasno, da so velika ovira finančni problemi, a vendar nekako uspevamo, ker smo zelo skromni in pa tesno sodelujemo med seboj.“

— Kje je vzrok vašega uspeha? Kdo vas vadi?

„Dokler je bil v republiški ligi Odred, pač nismo mogli računati na osvojitve naslova republiškega prvaka. Letos pa smo zaigrali v ligi dobro in zlasti uspeh proti Braniku v Mariboru nam je dal veliko volje. Sicer pa so v republiški ligi ekipe zelo izenačene in nas presenecajo s svojo kvaliteto. Mi smo pa že začeli postajati tudi Odredu resen tekmeec. Seveda nas je do uspeha privedla uporna volja, s katero smo vadili, veliko pa nam je pomagal trener tov. Jože Liberšar, ki ima skoraj največ zaslug, saj je hkrati trener, organizator, tehnični vodja, skratka duša vsega rokometnega življenja na Rakovniku. Posebej naj poudarim, da za svoje trenersko delo ne prejema nobenega honorarja in ga tudi nikoli ni od nas zahteval.“

— Ste bili prepričani v svoj uspeh?

„Res je, računali smo na prvo ali drugo mesto, kot se ga sedaj hkrati veselimo in bojimo. Če bomo uspeli to

mesto obdržati, se bomo namreč uvrstili v II. zvezno ligo. Ta pa postavlja pred vsak klub ostrejšje pogoje, kot republiška liga, in seveda zahteva tudi več finančnih sredstev. Bojim se, da tega ne bi zmogli.“

— Kakšen je kolektiv med seboj?

„Povem naj, da kroži po Ljubljani prislovica, da rokometaši Partizana-Krima skoraj ne moremo preživeti nobenega dne brez drugega. Celo pozimi smučamo skupaj, mlajši pa hodijo skupaj na ples in sploh smo povezani med seboj kot družina. To se vidi najbolj iz tega, ko nimamo nikdar problemov glede obveščanja igralcev za nastope in treninge. Igralci so nasploh zelo marljivi pri vadbi in manjkajo le tedaj, kadar so zadržani zaradi študija ali službe, za kar pa sodijo, da je njihova prvenstvena življenjska dolžnost.“

— Bi našim bralcem lahko predstavili igralce, ki so postali prvaki?

„To so vratarja Karadža in Gregorič ter igralci Domnik (najboljši igralec in strelec, ki je tudi član mladinske državne reprezentance), Sobar, Rupnik, Jankovič, Dostal, Kos I. in II., Stepišnik, Zupančič, Opara, Stukelj. Ob lak in jaz. Sobar, Rupnik, Opara in jaz smo v kolektivu že od vsega začetka.“

— Na koncu še vaše želje?

„Zelimo, da bi obdržali prvo mesto, še bolj pa da, bi gledalci, ki obiskujejo tekme, pravilno dojemali potek igre in sojenja. Mnogokrat namreč, ker ne poznajo pravil, popolnoma nepravilno negodujejo, čeprav so sodniške odločitve pravilne. Imamo še eno željo — da bi čimprej začeli uresničevati nedavno sprejeti sklep o podpori telesne kulture v naši občini, kot so ga sprejeli na zasedanju obeh zborov občinskega ljud. odbora Vič-Rudnik,“ je zaključil svoje pripovedovanje prikupni tov. Usenik.

Marljivemu in zglednemu kolektivu rokometašev Partizana-Krima želimo, da bi se mu uresničile želje, hkrati pa jim čestitamo k uspehu, ki so ga dosegli ob zaključku jesenskega prvenstva Slovenije.

Delovnim kolektivom širom po naši domovini in prebivalcem naše občine pošiljamo borbene pozdrave za

DAN REPUBLIKE
UTENSILIA

Tovarna tekstilnih potrebščin
LJUBLJANA - RUDNIK

Tovarna vijakov
Ljubljana, Tamažičeva 2

Pošilja ob Dnevu republike vsem delovnim ljudem borbene pozdrave in jim želi še veliko delovnih zmag

mercator

LJUBLJANA • JUGOSLAVIJA
VELETRGOVINA • IMPORT • EXPORT

ČESTITA OB
„DNEVU REPUBLIKE“

Slavnosti ob Dnevu republike in 22. decembru

Skofljica

Dne 26. novembra bo odkritje spomenika na grobnici neznanih padlih borcev NOV v Zalogu pri Skofljici.

3. decembra 1961 bo na Skofljici razvitje prapora ZB združeno z otvoritvijo prostorov SZDL.

Velike Lašče

29. novembra bodo odkrili spomenik na grobišču padlih borcev NOV.

Kako je zrasla polhograjska „BLAGAJKA“

Pionirji v vlogi novinarjev, založnikov in tiskarjev pripravljajo drugo številko svojega glasila

O polhograjskih pionirjih se zadnja leta sem kar pogosto kaj sliši in bere, če listaš po Pionirskem listu, obračša strani Življenja in tehnike, ali pa prebiraš Dnevnik ali Delo.

Akcija jugoslovanskih pionirskih iger je še posebno razgibala ta mladi, delavni odred. Res bi se ne mogel več spomniti, kdo je prvi izgovoril misel, naj bi bilo pionirsko glasilo ogledalo odreda, ki je prevzel ime svoje vzornice, junakinje Lizike Jančar-Majde. Mogoče so nas na to misel navedli razni pionirski listi, ki so nam jih pošiljali nekateri številnejši odredi. Beseda je padla spomladi in od takrat ni bilo več pionirja v odredu, posebno ne v višjih razredih, ki bi se ne ukvarjal s to mislijo. Termina ni bilo težko določiti. Bližal se je namreč 27. april, največja obletnica zadnjih petnajstih let. Hitro so sklenili: glasilo naj bo oddolžitev vsem tistim, katerim se imajo pionirji zahvaliti, da danes svobodno in brez skrbi vsak dan prihajajo z vrhov in globač v slovensko, v svojo šolo in med svoje tovariše. Pa še nekaj je bilo treba določiti. Glasilo naj bo predvsem njihovo! Z vseh strani naj sije dolomitsko sonce, z vsakega lista naj dišijo rože z njihovih vrhov in se slišijo besede njihovih ljudi, pa smeh „polhograjskih“ pionirjev.

Za naslov so razpisali kar cel natečaj. Nagrada je bila jasna: najboljši naslov bo vsekakor še dolga leta krasil ovitek odrednega glasila. Najprej so seveda deževali naslovi znanih pionirskih in mladinskih listov, kot na primer: „Naš rod“, „Naš glas“, „Naša pota“... dokler se ni nekdo domislil: „Ali ni „BLAGAJKA“ prav tako naša in še najbolj naša“. In pri njej je tudi ostalo.

Se drugi natečaj je sledil prvemu: Kakšen bo ovitek, kajti prva stran je posebno važna! Mladi risarji so brž prijeli za delo in v nekaj dneh je bilo po njihovih torbah polno risb, skic in idejnih osnutkov. Zelinili so se za najboljšo in led je bil s tem prebit. Fotokrožek, ki je prav takrat končal z izdelovanjem izkaznic za člane Kluba mladih tehnikov, je že po nekaj dneh z zadovoljstvom in ponosom pokazal prvo, uspelo naslovno stran. Kopiranje za „izkušene“ fotoamaterje pač ni nikakršen oreh.

V tem času so mladi literati razmišljali, pisali in popravljali članke. Ze prej so se domenili, kdo bo o čem pisal, da bi skupno zajeli res vsa področja iz široke teme „Moj kraj včeraj“. Ta je pisala o Liziki-Majdi, oni o Ključu in partizanski Babni gori, tretji je brskal po zgodovini za grofom Blagajem in z njim občudoval kraljevo rožo — blagajko, četrti se je ukvarjal s kulturno, etnološko in gospodarsko preteklostjo Polhovega Gradca...

Vodje številnih krožkov so skrbno pripravljali poročila o dosedanjem delu, kajti tudi o tem je bilo treba pisati v glasilu. No, predlanskim je predsednik Tito prvič obiskal naš kraj. Tudi ta dogodek mora seveda v Blagajki najti častno mesto, saj se je takrat na

Rob

29. novembra 1961 bodo odkrili spominsko ploščo padlim borcem NOV na šoli v Mohorju.

Barje

22. decembra 1961 na dan JLA bodo odkrili tri spominske plošče in kip talca na Barju.

Lavrica

28. novembra 1961 bo na Lavrici PROSLAVA 20. obletnice vstaje in pa otvoritev novega kulturnega doma.

prošnjo in v veliko veselje in ponos vseh pionirjev podpisal na prvo stran njihove kronike. Mladi zasanjani pesniki so sramežljivo prinašali svoje bolj ali manj uglasene verze in „stari“ humoristi so razdirali nove „vice“.

Res, prav vsi so sodelovali pri tej akciji, dokler ni bilo snovi več kot dovolj. Toda delo prinaša skrbi. Ali bo res BLAGAJKA tako njihova, da bodo v njej tudi vse njihove pravopisne in slovnične napake? Ni bilo drugače, tu pa so morali pomagati tudi učitelji. „Končno pa,“ so se tolažili, „ali niso tudi oni del našega odreda, čeprav ni nobenega v štabu, ne v odboru KMT, ne v upravnem odboru Pionirske zadruge, vendar vselej pomagajo, pa bodo tudi to!“ In res so. Le, da niso njihovih napak popravljali s kričečo rdečo tinto, kot so navajeni, pač pa kar z navadnim črnilom. Pionirji so potem še prav lepo naprosili šefa krajevnega urada, da jim je v prostem času vse lepo pretipkal. Liste so še zvezali, pa tudi obrezali so jih kar sami v knjigoveshkem krožku.

Naslovnih strani so izdelali nekaj več. En prispevek so s tremi večjimi fotografijami poslali na republiško razstavo in prejeli zanje II. nagrado. Z njo so krili stroške za prvo številko biltena in še je nekaj ostalo.

Sele to šolsko leto so zvedeli, da je njihovo glasilo Društvo prijateljev mladine poslalo tovarišu Titu. Ni jih

Takšna je podoba naslovne strani

sram, da ga je videl in prelistal, saj so svoje delo opravili vestno in uspešno. Prav v teh dneh pripravljajo novo številko Blagajke. Posvečena bo Dnevu republike in bo prinesla vrsto odgovorov na vprašanje: Kakšen je Polhov Gradec danes in kakšen bo jutri? Naj naštejemo samo nekaj naslovov: Lesno-industrijske podjetje, kot ga vidimo danes in kakor si ga predstavljamo v prihodnosti; Polhov Gradec — turistični kraj; Kdaj se bomo preselili iz gradu v novo šolo; Več fizikulture v našo vas in še vrsta drugih stvari.

Janez Praprotnik